

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ

MEZUNİYET ÇALIŞMASI
RESİMLİ ROMAN DERGİSİ

DANIŞMAN HOCA : Yrd. Doç. Dr. ALİ EFDAL ÖZKUL

EBRU ÜZREK 20010389
ASLI KAYA 20021484

LEFKOŞA 2006

İÇİNDEKİLER

Önsöz	1
Raik'in Annesi	2
Sümüklü Faik	28
İndeks	29

ÖN SÖZ

Resimli Roman'ın muharriri Kemâlzâde Ali ve müdürü Fâik Sabrî'dir. 1 Mayıs 1320'de neşr olunmuş. Numara 3-birinci sene olup nüshası 5 Kuruş'tur. İdârehânesi Bâbîâlî Caddesinde "Musavver-i Muhid" idârehânesindedir. Bu bir edebiyat mecmu'ası olup içinde bazı edebî türler mevcuttur: Hikâye, şiir, tiyatro vs.

Türk Edebiyatı ve dili, 6-7 asır boyunca Türk kimliğini ve dilini aşağılayan Osmanlıca ve İstanbul Edebiyatı olamaz. Osmanlıca; Farsça, Arapça ve Türkçe'den mürekkebirdir. Osmanlıca'nın dil olarak değeri gayrı millî ve bir dünya dili olmasıdır. Bir devleti ordu, orduyu millet, milleti kültür ve kültürü dil ortaya koyar. Zümre dili de halk dili olamayacağına göre Osmanlıca'ya Türkçe demek kadar abes bir şey olamaz. Kaldı ki Osmanlı aşireti bu gün yaşasaydı, Osmanlıca'ya Türkçe denmesini hakaret sayardı. Çünkü onlarda millet olma bilinci değil, ümmet bilinci vardır. Yani kimlikleri millî değil, dinîdir.

Osmanlılar'ın dili olan Osmanlıca görüldüğü üzere aşiret ismiyle anılmakta ve millet adıyla anılmamaktadır. Şimdi biz halkın dili ile zümre dilini karşılaştıralım. Halk edebiyatından kopan Osmanlıca -14'üncü yüzyıldan itibaren- apayrı bir dildir. Galat sözcüklere Türkçe demek çok yanlışır. Bir dilin tasnifinde böyle bir mantık, dejenere mantığa dayanır. Eğer idialarında haklı olsalardı, bizim bu gün İngilizce kelimeleri Türkçe fonetiğe göre galatalaştırıp Türkçe demeliyiz. Hattâ, bütün Türkçe'yi İngilizceye uyarlardık. Yunan dilinde bu mantığa "oxymoron" denir; yani İngiliz'e Türk, Türk'e İngiliz demek gibi bir anlama geliyor.

Türk Edebiyatı, millî bir edebiyat ise o zaman Anadolu'da yaşayan halkın edebiyatıdır. Bâkî'ler, Nedîm'ler edebiyat dili ve kültürü ile Türk Edebiyatçısı değil; kullanılan edebiyat dili ve geleneği ile Yunus Emre gibi şair ve yazarlar Türk Edebiyatçısı'dır. Çünkü onun şiir ve edebiyat musîkîsi arûz değil, "Büyük Ünlü Uyumu"dur. Divan Edebiyatı'ndaki bazı şairlerin çoğunu İranlılar sahiplenmekte, bunu kullanılan dil dolayısı ile yaparlar. Bunu, bu dil ve edebiyatın millî olmadığına bağlamakta yarar görüyorum.

Türk edebiyatı ve dili, 6 asırlık değil; 725'te dikilen Orhun Yazıtları'nın öncesinden başlar ve günümüze kadar gelir. Yani 30 asra aşkın bir geleneği var. Osmanlılar, bu dili sahiplenmemekle birlikte aşağılamışlardır. Lâedrî'den:

Böğürtlen açılsa bağ oldum sanır

Türk şehre gelse beğ oldum sanır

Yukarıda da görüldüğü üzere Türk kimliği ile dalga geçilmekte ve aşağılanmaktadır. Bu dili Türkçe diyenlere “Hangi mantığa hizmet ediyorsunuz?” demek gerekir. Kâmûs-ı Türkî’nin İfâde-i Merâm’ında bu dili sadece Osmanlıca denmektedir.

Türkçe’nin aşağılanması istisna bir durum değil, bilinçli olarak yapılmıştır. Örneğin Cinânî’den:

Gönül ol Türk hışmından hazer kıl

Husûsâ mest ü yalın hançeri var

15.Yüzyılın başlarında Kıpçak Türkçesi ile yazılan *El-Kavânînü’l-Küllîyye li-Zabtî’l-Lûgâti’t-Türkiyye* (Türk Dilinin Genel Kuralları) adlı eserde; o dönem Türkçe’sinin, Türk kimliğinin ve kültürünün ne kadar zalimce horlandığını bu esere düşülen notta görüyoruz: “Türkmence, Osmanlıca değildir. Bundan dolayı bazı yerler (Osmanlı İmparatorluğu)de dikkatli olman, sakınman ve konuşmaman için seni uyarıyorum. Çünkü Türkmence, Türkler’ce(Osmanlılar’ca) müstehcen ve onu konuşan ise hakir görülmektedir.” Divan Edebiyatı’na Türk demek kadar saçma bir şey olamaz. Araplar, Osmanlılar’a Türk diye bahsetmişlerse de onlar bunu hiçbir zaman kabul etmemişler.

Mezuniyet Çalışması’nda bize yardım eden sayın Yard.Doc.Dr Ali Efdal Özkul’a teşekkür ederiz.

RESİMLİ ROMAN

RÂİK'İN ANNESİ

Beyaz bir meşlah ucu görünen noktaya gözlerim kaydı. Râik'in annesi mor çiçeklerin arasında beyaz bir leke gibi, bütün vücudunu örten bol meşlaha bürünmüş garib bir vaziyetle oturuyordu. O mütebessim, müteharrik, çalak, rengin mâi yeldirmelinin, başka bir nokta-i nazarla, başka bir safhasını seyrediyordum. Etrafında beyaz yumuşak bir küme teşkil eden tuvaletiyle Japon kadınlarının resimlerinde gördüğümüz gibi diz üstü oturmuş, ellerini dizlerinin üzerine koymuştu. Eğer çehresi alevli bir küme arasında denize dalan güneşe müteveccih olmasa namaz kılmağa hazırlanıyor denilebilirdi. Rahat olmaması lâzım gelen şu vaziyette bile pek tabii, pek sabit görünüyordu. Beyaz tüllerin çerçevelediği ve ilk defa gördüğüm çehresinde yandan görünüşündeki şuh, müstehzi manaya zıd bir his vardı. Daha genç, fakat tecrübekâr, derin güzel bir sima idi. Aşağı doğru hatavâtının zerâfetini, çenesinin yuvarlaklığını, koyu, dolgun dudaklarının letafetini bozmadan incelenen vechinden, beyaza yakın düzgün krem renginde müstesna teninden, hiçbir kadında görmediğim ince manidar kaşlarından kapakları aşırı büyük gözlerinden, sükûnet-i tâmmeye ile yanaklarını gölgelendiren uzun kirpiklerinden öteki solgun sarı saçlı kadını bayağılaştıran – kibar bir cazibe tereşşüh ediyordu. Yolda duran beyaz saçlı ihtiyara gözlerini kaldırdı. Saçlarının ucuyla gözbebeklerinin, batan güneşden kapdığı koyu kıızıtlı altınımı bir ziya ile tebessüm etti. Fakat dudaklarının yanındaki belirsiz, ince çizgi ve çehresinin aşağı kısmı bu tebessüme iştirak etmedi.

Bu günden itibaren Râik'in büyükbabasıyla aramızda acayib bir dostluk başladı. İstanbul'a beraber inerdik, dönüşleri aynı saatte vapurda bulunmağa gayret ederdik. Vapurun aynı köşesinde otururduk. Bazen de Râik ile otele gelir, terasta akşamları otururduk. Çok lakırdı söylemeye ihtiyaç his etmeden birbirimizin ruhunu anlıyor ve anlamaktan mütevellid bir sükûnet ve emniyetle birbirimizin huzurundan mütelezziz oluyorduk. Acaba ihtiyar kızının felâketinden haberdar olduğu Rauf'u tanıdığını biliyor mu? Arada gözlerinde sabit bir mana ile bana bir bakışı vardı ki bu nazar bana bunu bildiğini farzettirirdi. Bununla beraber hususiyetine ait bir şey söylemezdi. Yalnız ben hayat-ı hususiyemden, hislerimden, arzularımdan, ümitlerimden bahsetmiştim. Bu muhterem adamın o kadar rakik, sâkit bir tavırla insanı dinleyişi, artık bütün bir hayatı arkasında bırakan gözlerinde o kadar geniş, müşfik bir anlayışı vardı ki bazen kendi kendime konuşuyor gibi dalar saatlerce söylemezdim. Bir gün küçük Mihri'den Necibe'nin nikâh olduğuna dair bir kartpostal almıştım.

Artık kendisine (Şokola) getirmemekteki ısrarımı çok fazla buluyordu. Bunu bir akşam otelde dizimde (Şokola) kutusunu karıştıran Râik'e bakarken ihtiyar dostuma

anlatmışım. Çehresi gölgede olduğundan ne düşündüğünü göremedim. Fakat ciddi, pek ciddi bir sesle:

“İsabet kaçtınız, azizim, kalben, fikren birbirine müşabih olmayan iki kişinin izdivacı kadar fena bir şey olamaz” dedi. Sonra güya her şeyi bana anlatmış gibi bir tavırla:

“Mesela Râik’le Refika, dedi. Sizi bu mesele çok işgal ettiğini biliyorum, işte ruhları ecnebi iki vücudun ittihadı... Netice iyi olmadı. Halbuki ben Rauf’u da itham etmem. Nihayet tabiat ve hilkatin ihtiyacâtına kapılmaktan kendini alamıyor, alamıyor ama bu biçare çocuk... — Son cümleyi kendi kendine söylüyordu: - Refika’da bir Katolik gibi talakdan mütehaşi! İşte gençliği böyle sürükleniyor.” İhtiyar söylenirken dizimdeki küçük vücudun birdenbire taş gibi durduğunu, sonra kalbinin şiddetle attığını duydum. Nim ihtiyarı kolum bu küçük hassas vücuda sarılarak sükûnet vermek için saçlarını okşamaya başladı. Küçük, bir şey ne ? atmak istiyormuş gibi sık ve gayr-ı muntazam nefesi ile bütün varlığında bir tehalük vardı. Hiç unutamayacağım bir sesle:

— Dede dedi, Rauf babamı mı söylüyorsun? — Sonra birdenbire hıçkırarak - Ben Rauf babamı istiyorum, niçün görmüyorum, diye dizlerimin üzerine yığıldı. Ertesi günü ihtiyar kızıyla Râik’i Erenköyü’ne getirmişti. Onların bulunmadığı on beş gün müddetçe Heybeli boşalmış gibi geliyordu.

— Raik’in adadan gittiğinin üçüncü günü idi. Çam limanına iniyordum. Fakat efkârım pek dağınık; Artık ne düşündüğümü, ne hissettiğimi bilemeyecek bir halde idim. Yeni tanıdığım küçük bir çocuğun gaybubeti, henüz dost olduğum bir ihtiyarın zevk-i sohbetinden mahrumiyetim beni bu kadar me’yus etmeye kâfi bir sebep olabilir mi idi? Yoksa yoksa kendimden bile sakladığım bir rabita ibtidasında mı idim. Kulaklarımda ihtiyarın sesi daima “Refika talakdan bir Katolik kadar mütehaşi” diyordu. O cümle beni o dakika o kadar üzmekle beraber bütün o kadına, Raik’in anasına beni bağlayan, onu düşündüren hürmet ve prestişin anahtarı idi. Onun guruba karşı dua eder bir vaziyette gördüğüm alevî çehresinin hatırasıyla solmağa yüz tutan fundalara başka bir hayat manevi, başka bir belağat veren o noktada durdum. Çehresinin aşağı kısmı ruhunu kanatan elimle taş gibi sabit iken babasına tebessüm eden büyük gözlerine bakarken nasıl sarsıldım öyle sarsıldım. Güya o orada imiş gibi: “Refika bütün ümid, hayal ve arzularımı tebessüm ettiren sima, valide ve zevcelik nâm-ı muazzezini bu kadar pâk, bu kadar ruhânî bir cazibe ile ziyalandıran nurani gözler, şefik, rakik vefakâr ve yumuşak kalbinle yeminini unutmuş bir haine karşı bile verdiği sözde sabit kalan bu canım ki yalnız bekleyen büyük kadın! Hüsnün kadar müstesna ruhunla daima Raik’in cinsi diye erkeklerin fenalıklarını görmek istemeyen valide! Kardeş, dost, aşık, çocuk, ana, baba, sevda-yı beşerin herşekl-i tecellisi ile sevmeye layık varlık!” dedim.

Sonra gözlerimde toplanan acı yaşlarla kendi mahrumiyetimi, yegâne sevebileceğim bu kadının iradet-i hayatıma dokunmayan bağlarını düşündüm. O kadına karşı hissettiğim şey onun hayatına sokulmak için beni her teşebbüsten menediyordu. Hem teşebbüsümün muvaffakiyetle neticepezir olacağını neden biliyordum? Şimdilik ona ve çocuğuna hizmet etmek, onun sükûnet ve saadeti için elimden geleni yapmaktan geri durmayacaktım. Evet oracıkta, o dua eden kadının hayali karşısında bütün şahsi teneffürümü unutarak Rauf'a nedamet ettirmeye ve bunları birleştirmeye yemin ettim.

Ertesi gün uyandığım zaman bir gün evvelki helecanımı gülünç buldum. Hiç tanımadığım bir genç kadının güzel gözleri için kendime niçin beyhude bir vazife tertib edecek şu tatil zamanının lezzet-i sükûnetini bozacaktım. Zaten adaya ben kadınlardan kaçmıştım. Bütün bu ihtiyar ettiğim zahmetten sonra yine pek az tanıdığım bir çift zevc ve zevceyi birleştirmeye mi kalkışacağım? Hem bakalım kendini adi bir kadınla gazetelerde teşhir eden o kalpsiz Rauf buna layık mı? Belki de ihtiyar dostum artık adaya hiç dönmeyecekti. Ben beyhude yere mai semaya bakarak, çam rüzgârlarıyla okşanarak sade kendim için yaşamak, bütün zâid efkâr ve helecandan biri olarak birkaç gün geçirmekten mahrum mu olacaktım? Niçin? Niçin? ...

O gün mu'tadım olan çam limanı yolunu tuttuğum zaman ihtisasatım hür, sahih bulunduğu halde hangi şarkıya aid olduğunu bilmediğim bir nakarat mırıldanarak yürüyordum. İhtiyar dostumun ailesini alıp gitmesi pek isabet olmuştu. Hâlâ Refika elinde *ufak bir sepet...*

Yirmi iki yaşında gibi hayatın potlarını düzeltmeye mi atılacaktım? Fakat irâdetimin hiç dahli olmayan kırık hayatların yekûnundan ufak bir kusur bile tenzile muvaffak olabilecek miydim? Fakat bütün bu felsefe bu cebri neş'e ve serbestim altında Raik'in büyük,

manasını anlayamadığım bir hüznle gölgelenen gözleri, kolumun altında müphem bir elemle titreyen, parçalanan ufak vücudunu hissediyor, sonra o nermin, o rakik ses ağlayarak: "Rauf babamı isterim" diyordu. Bütün saadet ve sükûneti iki mahlûkun tarz-ı hayat, emel ve arzularının cinsine tabi'olan zavallı çocuk! Çam limanında gazinoya girince benimle eğlenen tâli'a ciddi bir hiddet hissettim. Rauf'la metresi denize karşı bir masada bira içiyorlardı. Rauf'a selam vermeden gazinonun öteki köşesine giderek arkamı onlara döndüm, oturdum. Bayağı şakaları, adi bir köylü telaffuzuyla söylenilen yanlış Fransızca'yı işitmekten kendimi alamıyordum. Kadın benden bahsediyor. Müstehzi bir tavırla: "Efendi bütün genç Türkler gibi pek mahcup" diyordu. Rauf ben geldim geleli henüz bir kelime söylememişti. Fakat

mutlak ehremdeki alâim-i nefreti görmüş olmalı ki kadını fazla bir şey söylemekten men' için kısık sesle bir şeyler söyledi.

Fakat kaba, musırr kadın: Mademki tanıyorsun, bizim masaya davet et de bira ikram edelim; diyordu. Bir saniye kadar tevekkuf; Rauf'da hareket yok. Acaba beni kadının dediğı gibi – onun hâsıl ettiğı tesirden dolayı – mahcup olarak mı çekildim zan ediyor?

Kumun üzerinde bir sandalye çekildiğini hisseder etmez kalktım. Arkama bakmadan uzaklaştım. Bu kadına karşı o kadar husumet, o kadar nefret hissediyordum ki kendisini yalnız bulsam adi bir hamal gibi boğazına atılacaktım. Zavallı, zavallı Râik!

Bir gün sonra küçük Mihri ile barışmak üzere İstanbul'a iniyordum. Kendimi – hiç görmek istemediğim – o kadın ile karşı karşıya buldum. Mor tevalütünün şaşası arasında muntazam büyük yüzünün solgun sarı saçlarının hâsıl ettiğı tesirden memnun; dudaklarında hayvani, manasız bir tebessümle etrafına bakıyordu. Beni görünce tebessümü sırtmaya mübeddel oldu. Fakat ben görmek istemiyordum. Kınalı'ya gelinceye kadar nazar-ı dikkatimi celb etmek için ne yaptıysa

muvaffak olmadığını görünce yanıma geldi. Laubali bir tavırla: "Mösyö saat kaç" dedi. Bir an için yüzüne baktım sonra cevap vermeksizin kalktım, aşağıya indim, büyük kamarada Ra'uf'un gözleri sigarasının dumanlarına dalmış, biraz kederli, biraz mahzun düşünüyordu.

Acaba metresiyle kavga mı etmişti, yoksa mazarini mi düşünüyordu? Herhalde bu defa için kendisini teşhir etmesi bile biraz ona karşı husumeti tenkis etti. Yanına yaklaştım elini dostane sıktım. Bir dakika için gözlerinde şüphe ve tereddütle karışık bir nazar gördüm. Sonra zail oldu. Acaba ötekine takdim edilmen için mi kendisine yaklaştığımı zannediyordu. Sordu:

— Yukarıdan mı geliyorsun?

— Evet

— Mor fistanlı bir kadın vardı, değil mi?

— Evet... Dün sizinle gördüğüm kadın demek istiyordum. Fakat bir şey söylemedim.

— Nasıl güzel buldunuz mu?

— Müsaade ediniz de bu hususta fikrimi söyleyeyim, sizi gocundurabilirim.

— Bende rica ederim söyleyiniz.

— Pek adi buldum.

— O başka. Fakat güzel olduğunu inkâr edemezsiniz ya

— O tarzda güzellikten iğreniyor. Rauf hiddetlenecek diye beklerken garip olarak verecek ki cevaben samimiyetten kendi de emin olmak istiyormuş gibi biraz sukuttan sonra pek kati bir sesle:

— Hakkınız var dedi ve yine sonra:

— Sizin otelde güzel kadınlar var mı?

— Azizim! Ben böyle pek hava hoşla başlayıp sonra istikrahla neticelendiği halde o kadına değil, âdetine esir olarak insanın kıramadığı bu rabitalardan tevhiş ederim. Bir de artık otuz yaşımı geçiyorum

“Ya ben, dedi, gülüyordu. Kırk yaşındayım. Bu kadınların pabucunu silemeyecekleri genç ve mükemmel bir zevce, melek gibi bir çocuğum var. Fakat yine böyle bir tuzağa düşmekten kendimi kurtaramadım. Rauf ayağa kalkmış asabı, sürekli gülüşü daha ziyade ağlamaya benziyordu. Sonra birdenbire ellerimi yakaladı.

— Arada gelse Güzide sizinle konuşsak çünkü insan bu kadınlarla yaşadığı zaman en çok aradığı kabil hitap bir arkadaş oluyor, dedi. Ben cevap vermeye vakit kalmadan ipekli bir fistan fişiltısını müteakip morlu kadın içeriye girdi. Bu kadar istikraha rağmen o kadının vücudu yine onda bir tesir hâsıl ediyordu. Kadın yarı hadit yarı müstehzi bir sesle;

— Dostunuz galiba Fransızca bilmiyor. Kendisine saati sordum, yılan görmüş gibi yanımdan kaçtı, dedi.

Ben artık durmaya bir sebep bulamadım. Kadına ister istemez başımla bir selam verdikten sonra Ra'uf'a:

— Sizi otelde erkenden beklerim, isterseniz balığa gideriz; fakat yalnız gelinizben bekârlığa alışık, titiz bir adamım, kadınların huzuru beni sıkır, dedim. Ve hava, hava almak bahanesiyle kamaradan çıkarken kadın bana işittirecek kadar hızlı hızlı:

— Güzel erkekler, güzel kadınlar kadar vahşi, ha... Ra'uf. Sözlerini fırlattı. Ertesi sabah ben kalkmadan Rauf otele gelmişti. Garsona odama götürmesini söyledim. Mektepten kurtulmuş bir çocuk neşesi ile odama atladı.

— Bu ne tembellik! Böyle bir günde bu kadar uyku olur mu? Ah sizi ihtiyar gençler! Tevekkülü yalnız yaşayamıyorsunuz. Hep hodbinliğinizden. Bilsen ben (bilinmeyen sözcük) elinden kurtuluncaya kadar üzuldüm.

— buraya girenler imdi arkada bırakılır.

— Ooo! Rica ederim edebiyata başlamayalım.

— Öyleyse edebiyatsız ben bekâr odasına girenler kadın lakırdısını kapının dışarısında bırakılır.

— Pek ala! Bakalım kadınlardan ziyade şayan dikkate bulup da bahsedecek siziz?

Ben kalkmış idim, lavabonun önünde sünger suya batırarak sabah tuvaletime hazırlanıyordum. Ra'uf gözleriyle süngeri takip ediyordu.

— Dün vapurda yanınızda oturan zayıf genç kimdir?

— Ra'uf biraz düşündü

— Ha, dayızadem. Bu kış Avrupa'dan geldi. Kimyager olmak için gitmişti. Zavallı oltayla mı gayr-ı kabil bir hastalığa müptela.

— onun için nazar-ı dikkatimi celb etti. Birkaç defa da ka'in pederinizle beraber görmüştüm.

— Ka'in pederimi demek tanıyorsunuz. Dayızademi kabuletmelri de bana pek dargın olmadıklarını ima eder değil mi?

— Ka'in pederinizi yeni tanıdım. Fakat kin ve garezin fevkinde bir adam. Fazla olarak insaniyetin bütün zaafını ve aczin takdir edecek, hatayı affedecek geniş bir kalbi var.

— Fakat kız öyle değildir. Mamafih ka'in peder bizi ayırmaya da epeyce uğraşmıştı. O da husumetinden veyahut hareketimi tenkif ettiğinden değil, kızını mesut görmek için. Halbuki Refika'nın buna muhalefet ettiğini görmek işittim. Bu son cümleyi söylerken çehresinden o kadar solmaktan emin bir nişane muzafferiyeti vardı ki boğazından yakalayıp pencereden atmak için cebr-i nefes ediyordum. Öyle bir kadın tarafından söylendiğinden emin olmak, Ra'uf gibi bir çocuğu inleterek böyle sefil mahlûklar ile yaşamak! Sesimde yenemediğim bir hiddetle:

— Öyle ise azizim, zevcenizin bu kadar fevkinde mi ki bu mahlûk ile otelde sürünüyorsunuz? dedim.

— Hayır, hayır, bu zaafı anlamayacak kadar erkek değil misiniz?

— Erkekler hayvan ise anlarım; fakat insansa hayır, bin kere hayır?

Ra'uf açık pencereden yatağın bozulmuş çarşaflarının üstünde parlayan köşeye bakarak, birdenbire gözleri bu pertevlerin hatırlattığı bir şeyle yaşırdı. Pek mühtezz pek helecanlı (bilinmeyen sözcük) telaffuz ettiği kıymetli bir isim ağzından kaydı.

— Şimdi Ra'uf'un ipek buklelerini öpebilmek..

— Çocuğunuzu size göstermiyorlar mı?

— Henüz böyle bir talepte bulunmadım.

— Baskı artık o çocuğu okşamaya ya kendisini layık görmüyordu. Bu kadar hayvani bir arzu için evinin sükûnetini mahsu eden bu adamda böyle ince bir itiraza tesadüf edeceğimi mamul edemezdim. Ben artık yıkanmış, giyinmiştim. İkimiz de sükût ediyorduk.

Bu adamın zevcesini sevdiğini derin bir tehasürle üzüldüğünü hissediyordum. Birdenbire sordum:

Mademki affedile canınızdan eminsini, niçin kenara gelen eski saadetinize ribayı kırarak ruc'u etmiyorsunuz?

Yavaşça içini çekti. Söylediğinden emin, fakat iffetiyle çenesinden emin değildi. Mamafih şu münasebeti bozmak istediğinden anladım. Sandal Burgaz'a doğru durgun sularda kayıp gidiyordu.

Ra'uf dümende ben de kürek çekiyordum. Mai, yeşil ziyalarla parılıyordu.

— Sizin oturduğunuz yerde tutduğunuz ipleri geçen hafta koyuverecek sarı saçlı büyük gözlü bir çocuk tutuyordu. İkimizde sandalda yalnızdık. Bana yerinden kımıldamamak vaadini iki paket mukabilinde bahşetmişti. Büyük bir adam gibi sözünü tutan bu çocuğun kim olduğunu edebilir misin?

Ra'uf'un gözleri büyümüş, nefes almaya cesaret edemedi beni dinliyordu. Üç gün o anı yeminimi- Cervan ahvale tabi kalarak- kendi ihtiyarımın dâhili olmaksızın yerine getiriyordum. Birkaç saniye sükût ettim:

— Bilir misiniz bu çocuk bana kimden bahsediyordu?

Heyecandan titreyen bir sesle Ra'uf işitileceğinden korkuyormuş gibi telaşlı sözümü kesti:

— Mutlak annesinden olacak, çünkü ona saygı, prestij eder.

— Hayır, Ra'uf babasından. Ra'uf babasından nasıl akşamları elleri oyuncak paketleriyle dolu geldiğini nasıl...

— Burada biraz terddüt ettim. Fakat sonuna kadar soyuna karar vermiştim.

Nenesiyle beraber Ra'uf babasının boynuna atladıklarını, hiç gelmediğini, Ra'uf babasından bahseder nenesini kendisine darıldığını anlattı. En son cümlesi de: "Nenem uyuduktan sonra" "Ya rabbi babamı bize yolla" diye dua ediyorum. "Acaba dinler mi?" idi. Son hareketi de sizin oturduğunuz yerde cansız bir bohçan gibi büzülerek zaten bükük dudaklarını muhafaza edemeyerek hıçkıra hıçkıra ağlamaklı oldu. Ra'uf gözlerini sildi.

Oturduğu yerin sandal olduğunu unutarak ayağa katlı.” Yarın Erenköyüne gideceğim” diyordu.

Ra’uf Eren köyde ettiğim bu dakika Agustinle karşı karşıya bira içerken görünce hayretim derece-i gayesini bulmuştu. Fakat Ra’uf, hemen ayağa kalkarak kesin kesin anlatmaya başladı. Kendisini affettirmeye teşebbüs etmeden bu kadınla...

fen rabita etmek lüzumunu hâsıla Eren köyü’ne henüz gitmemişti. Şimdi iki üç gün sonra makul bir sebeple Agustin’i İstanbul’a gönderecek, arkasından kağıt yazacak, münasebetinden nihayet verecek.

“ Ah! Üç gün daha Refika adaya gelmezse” diyordu. Agustin de Pera Palasta bir ay için bir oda tutmuştu. Beninle hayretle kendisine baktığımı görünce izahat veriyordu: bütün bunları Agustinin izacetinden kurtulmak için yapmıştı. Yoksa katiyen münasebetine hatme çekecekti. Refika’ya gelince... ona da Raik’a sokularak o sayede yarışacaktı.

Halini palasa döndüğüm zaman ihtiyar dostumu ban muntazır buldum. Çehresi hem yorgun, hem mükedder idi. Ellerimi kemal müddet ile sıktı:

— “ Üç gün sonra geliyoruz. Mensur bizde misafir kalacak. Onun için oda hazırlamaya geldim.” Dedi ve hakiki bir sıkıntı ile ilave etti:

— Bana kalsa hiç buraya gelmem, Rauf kaç defadır yaraşmak için mektup yazıyor. Ben Refika’nın ayrılmaktan kaçındığına nazaran hemen yaraşır zannediyordur. Hâlbuki bir iki tanesini okumaya bile tenezzül etmedi. Bununla beraber Hakkıbeyliye gelmek için ısrarı da bütün bütün bu hâsıla zıt. Küçük Raik’in ufak bir nezlesini felaket addeden de burada babasından ayrı ne kadar müteezzi olacağını düşünmüyor mu? Bu kız yalnız kocasına değil, hepimize muamma!

Evet ben de anlamıyordum. Demek Rauf karısının affından emin olmadan Agustin’e yol vermek istemiyor. Bu bayağı ruhlu adama bu kadını tekrar bağlamak acaba muvaffak hakkaniyet mi? Ya Refika niçin buraya gelmek istemiyor? Kocasına zaafı varsa, barışmak için vesilelerden niçin istifade etmiyor. Ben de ihtiyar dostum gibi herkeste görmek istediğim

şeffafiyeti göremezsem cidden meysus olurumdum. Acaba Refika'nın üç gün sonra geleceğini Ra'uf'a haber vermeli mi? Hayır her şeyi ceryan tabiisine bırakmalı.

Nasıl olup da muvaffakit ettim, bilmiyorum. Fakat geçirdiğim o birkaç dakikanın zehir ızdırabı hala uykularımda birdenbire beni uyandırıyor. Bana geliyor ki şu birkaç gün zarfında çam limanı ile otel arasında geçirdiğim hayat otuz senelik ömrümün sadeliğine muadil.

Çam limanından gelirken Rauf'la Agustin'e rastgelmiştim. Agustin o akşam vapurla İstanbul'a inecekmiş. Son defa olarak Çam Limanı'na gelmişler, oradan da benim otele geliyorlarmış. Rauf tereddüdümü görerek:

— Canım bizimle beraber oraya kadar yürümende bais yok, demişti.

Ben de o yolu takip ediyordum. Agustin biraz ziyade bira içmiş; göz kapakları şiş, kırmızı ince simasında onu ihtiyarlatan bir ağırlık vardı. Yahut sonra başka bir çehre ile karşı karşıya gelince belki öyle farz ediyorduk. Tam çamlıkların gölgelerine gelmiştik ki, tiz bir çocuk sesi işittik.

Rauf'la ikimiz de bu sesi işitmekle kan kalbimize toplanmıştı. Ben niçin bunlarla yola çıkmıştım? Artık Raik'i unutuyordum. Refika'nın beni belki hiç tanımadığını, böyle bir kadının refakatinde görmek ona hiçbir tesir vermeyeceğini de düşünmüyordu. Yalnız o gözlerin beni bu kadının yanında görmesi ihtimaliyle üzüldüğü, parçalanıyordu. Acaba ağaçların aralarına dalmaya zaman var mıydı? Hayır. Refika Raik'in elinden tutmuş olduğu halde göründü. Üçümüzün gözü de o tabelaya ma'tuf idi. Refika beyaz bir meşbah giyiyordu. Arkasında beyaz mor bir fistan vardı. Meşlahın bir ucunu belinin ince, yuvarlak zerafetini gösteren kemere sokmuş, diğer kısmı rüzgârda uçuyor, bu kadını beyazlar içinde pek uzun gösteriyordu. Göğsünde pembe güller; tül başörtüsünün altında da yenice güller açmış, cazibeli teni pençeleşmiş, gözleri, saçları altınimsı bir ziya ile yanıyor, dudakları yeni açmış koyu bir terenifil gibi cazibedar, bütün kalıpları çiğneyip geçecek kadar muzaffer ve parlak hüsnü ile geliyordu. Kalbimi anlayamayacağım bir eziyetle koparan bu çehre acaba zevcenin metresiyle karşı karşıya gelince nasıl büzülecekti. Fakat hayır! Bu kadın ya bir aktristi yahut Rauf'u hiç sevmiyordu. Çehresi büzülmedi; iskelede gördüğüm o tabii vakarıyla başı yükselmedi. Yalnız pek muzaffer bir tebessümle parlayan dudaklarında belirsiz bir istihza gölgesi vardı. Doğrudan doğruya Rauf'un gözlerinin içine bakıyordu. Tam üç adım kalınca yalnız onun gözlerinin izhara muvaffak olabileceği bir mana ile Rauf'u selamladı, geçti.

Ya zavallı Raik!... Hiçbirimizin ona bakmak hartırına gelmemişti.

Fakat o artık Rauf babasını anlamıştı. İskeledeki gibi ona doğru atlamak istemiyordu. Hiç babasına bakmadan bu yeni gün, dudağı bükük nenesinin maşlahı yorgun düşük bir yasla sokuldu da ... öyle geçtiler.

Rauf? Hiçbir mülahaza-i ahlakiyenin yapamayacağı şeyi Refika'nın lakaidisi, cazibesi Agustin'i biçareye döndüren şebabı hüsvanı yaptırdı.

Kocası sair-fil-menam gibi bir kelime söylemeksizin peşine düştü gitti. Agustin'in hiddetine payan yoktu.

— Çapkın, diyordu, o utanmaz kadın hele o nasıl gözünün içine bakıyordu. Bir erkeğe böyle bakmak için insan pek rezil olmalı. Agustin artık namusu mücessem kesilmiş, elindeki şemsiyesini sallıyordu.

— Bari güzel olsa dedi. İşte bu, onun en büyük tahkiri idi.

— Üzülmeyiniz Madam; gördüğünüz kadın onun zevcesi.

Agustin gözlerini açtı. Bilse ki erenlerin garabetine, hayret ediyordu. Bilse de bu taravet bu gençlik ile rekabete kendinde bir iktidar güç görmüyordu.

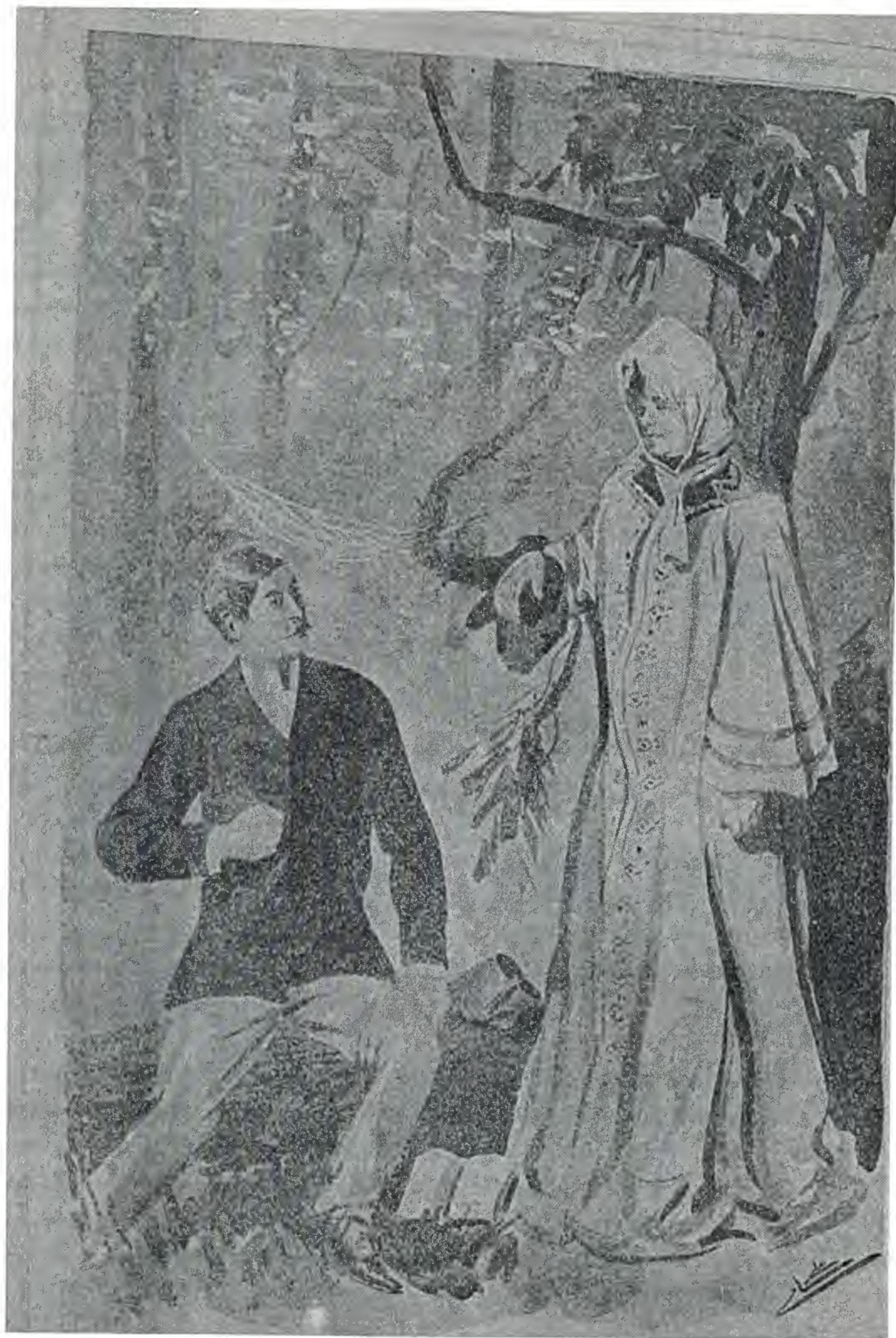
— Ben bu vapurla gideceğim, bu zavallı kadın.

Kocasını bırakacağım. Yarın Rauf ayaklarımı öpmeye gelecek; Fakat ben ona acımayacağım. Bilmezsiniz ben ne kadar karı koca birleştirmişimdir. Fakat Rauf'un kendisine bakmayacağını, artık kendi hükmünün neticelendiğini pek ala biliyordu. Acaba barıştılar mı? Hayır; bunu hissediyorum. O nermin kadın zannımdan daha ziyade azim kuvvi sahibesi kocasını sevmiyor, bilse ki çocuğunun hatırı için ayrılmıyor. Mamafih mutlaka Rauf'a bir darbe vuracak, bunu çocuğuna karşı en şedid prestijle titreyen gözlerindeki mühlik ziyadan anlıyordum.

O akşam fevkalade helecanlı bir gece geçirmeye mecbur idim. Fakat hiçbir şey adamın tasavvur ve tahminine benzemez. Bilakis kafama büyük bir şey vurulmuş gibi yorgun ve sersem bir halde odama çıktım ve bütün gece adeta ölmüş gibi derin bir uykunun taht-ı esirinde kaldım. Sabahleyin kapının şiddetle avazlaması üzerine uyandım. Acaba otelde yangın mı var? Kapının önünde bir kadın sesi vardı: “ Kaimini, enişteyi uyandırın, göreceğim.” diyordu. Yataktan fırladım. Raik'i mizan otele getiren hadametçi kadının sesi idi. Bir şey anlayamadım. Alelacele giyinirken baş açık odadan çıktım. Raik'i kaybetmişler. Arıyorlardı.

Hadametçinin rivayetine Zara Hanım çocuğun sevdiğini getirmek üzere Katine'yi çağırması kendisi de çocuğun paltosuyla fesini almak için sandık odasına çıkmış ve biraz sonra Katine sevdiği çocuğu odada bulamamış, bunu bana bu kadar anlatıncaya kadar iyice müşkülât çeken nihayet Refika'nın çocuğun benim yanıma kaçmış olmak ümidiyle otel kapısında beklediğini söyledi. Merdivenleri ikişer ikişer atlayarak indim. Otel kapısından yirmi adım ötede mai yeldirmesiyle bekliyordu. Kaşlarının ötesinde, dudaklarının etrafında büyük çizgiler vardı. Gözleri, dudakları, bütün çehresiyle, birebir garip tabii bir suratta solmuştu. Hiçbir zaman -beni yalnız görür görmez- onun göz kapaklarındaki yas u amidsizliği çehresinden birdenbire bir ölü sükûnu ile bütün hissiyatın çınlamasını unutmuyacağım. Bu kadar hissiyatıma nefez etmiş bir kadınla ilk defa karşı karşıya kaldığımı unuttum. Küçük Raik'in gaybubi bende bütün dehşetiyle görünüyordu. O zamanlarda çocuk biraz mahsun düşüncededeydi. Onun o sıcak, minimini kalbi babasından mefar derecede sarsılmış, üzülmemişti. Fakat dün kim bilir, aralarında neler geçti? Babasıyla annesi neler söylemişlerdi? Bütün bu büyüklerin dağdağalı mibarzeleri onun çok hassas beyninde kim bilir nasıl bir şekil almıştı, acaba?... Sanki efkarım açılmış gibi hepsini Refika'nın çehresinde menaküs görüyordum. İkimiz de o kadar durgun mai denize baktık. Refika'nın gözleri fevkalade bir havf u dehşetle açılıyor, çehresi büzülüyordu. Tanıyan bu manidar müthiş sükûnet karşısında atlamaya başladı:

— Dün gece bana hep Rauf, beni bana anlatıyor, nerede olduğunu soruyordu, dedi.

Bu cümle ile beynimde karanlık gördüğüm nokta aydınlandı. Fessiz olduğumu unuttum.

— Raik'i size getireceğim; dedim ve iskele cihetine doğru koşmaya başladım. Tahminim doğru çıktı. Kim bilir, nasıl kederli bir münakaşadan sonra Rauf'u reddetmiş ve o, nezaket ruhuyla, babasını bulmak ümidiyle iskeleye koşmuştu. Rıhtımın üzerinde elleri cebinde biraz korkmuş, ağlamak için fırsat arayan bir küçük çocuk gördüm ki bu da dostum Raik'ten başka kimse değildi. Beni görünce hakiki bir sevinçle kucağıma atladı:

— Çabuk beni Rauf babama götür, darılmadığımı söyleyeceğim, dedi.

— Dün dargın mıydın?

— Öpmek istedi de bırakmadım. Dün onu sevmiyordum ama bugün seviyorum

Raik'i omzuma aldım, nenesinin onu aradığını, şimdi beraberce onun yanına gideceğimizi ve yemekten sonra da Rauf'a götüreceğimi vaat ettim. Bana emniyeti vardı, gözleri parladı. Fakat bilemem ne gibi bir mülahaza ile çehresi soldu.

— Ne düşünüyorsun Raik?

— Bu doğru değil

— Öteki Rauf babanla beraber mi?

— Hangi öteki?

— Hani nenemin dediği öteki

— O artık gitti gelmeyecek

Gözleri yeniden parladı, fakat yine düşünmeye başladı. Derin derin içini çekti

— Ama o gitse de artık nenem Rauf babamı istemiyor.

Bu alicenap küçük kalbin kim nasıl çocuk korkularına galebe çalarak buraya geldiğini anladım. Refika, bana teşekkür etmek değil bakmaya bile hatırına getirmeyerek Raik'in küçük vücuduna titreyen sarılmış, bukleleri nasıl sevinç yaşlarıyla ıslanmıştı. Bu hadise yalnız ona selam vermeye, bazen de bir iki dakika durarak Raik veyahut heva hakkından bir iki kelime teatisine vesile olmuştu.

Rauf, insanların en bedbahtı olmuştu. Artık Agustin ile kat' alaka etmişti. Yirmi iki yaşında bir aşık-ı şiddet ve metaneti ile kendi karısını takip ediyor, barışmaya çalışıyordu. Bir aydır benim odama muttasıl bir küçük oda kiralamıştı. Günler bir bir yeni veli ettiğince ve saat sekizlere kadar yazdığı mektupları da bir semere görmedikçe yeisi artıyordu. Saçları beyazlanmaya başlamış, yüzü küçülmüş, ihtiyarlamıştı. Eylülün nihayetindeydik. Nihayet on beş gün sonra herkes İstanbul'a inecek, Refika'ya yolda tesadüf etmek ümidi de

mahvolacaktı. Annesine sarılan bir çocuk gibi yakama satılıyor ve son zamanlarda daldığı kadhlrın arasında hayat ve mazisinin saadetinden Refika'dan, sade Refika'dan bahsediyordu.

Hiçbir vakit Refika'dan bu kadar metanet, inat mamül etmemiş ve ilk defa olmayan sadakatsizliklerinde nedametini mütakip evinin sükûnet refahına dönmüş ve daima kolları açık müşfik bir kadın kendisini karşılamıştı. Şimdi ise! ... Hayır mutlaka anlayamadığı bir sebep vardı. Çünkü kendi feryatlarına, tazarularına manzum olan Raik'in gözyaşları da bir zaideyi münce olmamıştı. Rauf otele yerleşeli ihtiyar dostum gelmiyorsa da Raik sık sık geliyordu.

Babasının hüzn-i daimisi karşısında eski yaramazlıklarını gürültülerini çok yapmıyordu. Ekseri Rauf'un dizleri arasına sokulur, başı onun göğsüne dayalı büyük neminan gözleri uzaklara daldardı. Refika'ya pek sık tesadüf ediyordu. Daha doğrusu tesadüf etmek için dolaşıyordu. Halen de hiçbir tebdil yoktu. Eski mütebessüm, zarif, hoş kadın daima durur, selam verir, konuşur, geçip gider.

Fakat Rauf bundan nasıl ezilir, saatlerce zamanını helecan içinde geçirirdi. Ya ben! Bu na-müstahak olmaksızın bedbaht idim. Fazla olarak Rauf'un hatırına gelmeyen meziç bir farkla parçalanıyordum.

On beş günden beri sabahları benim sandaldan iyice uzakta bir sandal vardı ki gören de beyazlı bir kadın elinde olta, balık tutuyor, arkası bana dönük siyahlı bir erkek de dümende oturuyordu. Bu, izah edemediğim bir elemle beni sıkıyordu. Nihayet dün sabah tecessüsüme gaye çalamayarak sandalı onlara yaklaştırdım. Mensur ile Refika! Dönmek için kürek çekmeye kollarımda kudret kalmamıştı. Fakat niçin? Mensur Rauf'un akrabası ve Refika'nın evinde misafir değil miydi? Mensur'dan kaçmadığını ve bu misafirliğini Rauf bildiği halde artık mücip şüphe bir şey olamazdı. Eğer vicdanları müstedih olmazsa, benim sandallarına takibim üzerine telaş etmezler miydi?

Beni tanıyan Refika'nın biraz müstehzi biraz da acı bir tebessümü vardı ki bu tebessüm zihnimi delmiş efkarımı okumuş hala beni müteezzi ediyordu. İkisi de bana açıkça selam

vermişlerdi. Hatta bu sabah da aynı yere gelmişlerdi. Refika sandalı bana doğru yanaştırdı. Bütün şüpheleri dağıtan bir tebessümle...

— Nasıl, balık var mı dedi? Sonra ilave etti: dün akşam Raik sizi eğlendirdi mi? Aynı tebessümle:" Rauf'a Mensur'dan benden selam söylemeyi unutmayınız" dedi. Acaba benim şüphelerimi dağıtmak mı, yoksa kocasını kıskandırmak mı istiyor?

Otele döndüğüm zaman şu tesadüflerimi Raufa söyleyip söylememekte müteredideyim niçin hiçbir gün Mensur'la sokakta gezmiyor da erkenleri çıkıyordu. Kendi namıma Rauf'u isticvap etmeyi kurdum. Fakat biçare, kafi derecede muzdaripti. Bir de meziç bir fikir ilavesiyle onu üzme muvafakk-ı insaniyet değildi. Fakat benim ne kabahatim vardı da bu kadın yüzünden hayatım, efkârım tarumar olmuş, bu kadar ümitsiz bir perişan ve azp içinde üzölmüş bulunuyor idim. Bir gün sonra Rauf ile beraber çıkmış idik.

Refika her vakit ki mütebessim tavırla bizi selamladı. Mensur ikimize de nazgane bir selam verdi. Herhalde dayızadesi ile arası pek iyi değildi. Rauf'un çehresi o kadar büzülmüştü ki gayri ihtiyarı olarak bir felaket hissiyle titredim. Mamafih soğukça bir selamdan sonra kendisine doğru atılan Raik'i bile görmeden geçti. Şimdi sabah tesadüflerinden kendisine bahsetmediğime memnun oldum. Demek kıskançlığı mücip bir şeyi vardı.

O akşam karanlık bir gece idi. Rauf inmemiş, terasta rakı içiyordu. Hava biraz durgun ve rutubetli idi. Göğsümde tenefüsümü men eden bir ağırlık hissediyordum. Rauf'un meyüs çehresinden rakı kadehleri arasından fırlattığı aflardan kurtulmak için çamlıklara doğru yürüdüm. Ne kadar gitmiştim bilmiyorum. Raik'in ensesine yolda hissettiren hafif bir (verevan) kokusu. Bununla beraber iki kadın aynı kokuyu kullanmaz mı? Herhalde kalbim şiddetle çarpıyordu. Durdum dinledim. Uzaktan bir erkek sesi işitiyordum. Fakat ne söylediğini anlamıyorum, yürüdüm ben artık bütün bütün çıldırıyorum. Farz edelim ki şüphelerim doğru olsun. İsetr kocasıyla barışsin ister başka bir adamı sevsin, bana ebediyen yabancı kalacak değil miydi? Fakat onda gaye-i tekâmülünü gördüğüm kadınlık alçalırsa artık bütün insaniyete, bütün iyiliğe karşı beslediğim hürmet, itikat yıkılacaktı. İnsanları insan eden şeylere inanamazsam hayatta başka ne rubat-ı payidar olabilirdi. Bu mutlak ve revan sorunun başka bir kadın birdenbire kalbimin durduğunu hissettim. Tanıdığım bir kadın sesi:

— Sizin için bu rutubetmühlik. Geri dönelim dedi

— İki dakika daha! Sonra isterse ölüm soğuğu alayım

Hızlı adımlarla otele dönüyordum. Başımda müthiş bir galeyan vardı. Refika kendini seven ve kendini sevdiğini bildiği bir gençle çamlıkta dolaşıyordu. Yalnız boğulurken çöpe sarılan bir kazazede gibi boğazımı yırtan bir sesle: ya sen! ... dese ne yapacaktım? Diyordum. Evet henüz senli benli değildiler, henüz onu kadınlığın en şayan hürmet tabakasından sükut etmekten men edecek zaman vardı.

Otelde Rauf'u hala rakı tepsisi başında buldum. Derdini döktüğü dereciyi bulmuştu. Kırmızı, şişik gözlerini bana çevirdi:

— Benim çapkın yeğeni gördün mü? Nasıl onlara sürtünüyor sıska solucan! Sen Refika'yı bilmezsin. O (tip) adamlardan ne kadar nefret eder. Hem o, ufuvet mücesimmedir. Hiçbir kadın onun kadar afif, onun kadar azametli, onun kadar güzel... - Başı göğsüne düşerek- ah Refika! Diyordu. Ben dinlemiyordum. Refika nazarında artık o eski Refika değildi.

— O tipte adamdan hoşlanmadığımı neden biliyorsun? Dedim.

Fakat akıbetinde pişman oldum. Çünkü biçare gözleri açıldı, dili dolaşıyordu. Yüzüme haykırarak:

—Neden mi biliyorum? Biliyorum ya, Refika benim karım değil mi?

Sonra pek alalayamadığım birçok hezeyana daldı. Herhalde bence de iffetinden şüphe edilecek bir delil yoktu. Ancak yüreğimi oyan o kıskançlık olmasa... Fakat sesindeki rikkat hala kılağımda:

—Bu rutubet sizin için mühlik, dönelim. diyordu.

Şüphesiz bir başkasını seviyordu. Sonra boğazdan kopan o feryat gayrı ihtiyari ağzımdan fırladı:

—Ya sen? Diye idi.

Rauf başını dizlerinin arasından kaldırdı. Gözleri bulanmış, zekâsını kaybetmişti. Fakat bilse ki ayık olsa veremeyeceği bir cevabı verdi. Acaba kendini biliyor mu? Elini göğsüne urarak:

—O benden başkasına sen demez. dedi.

Öğleüstü Rauf ıslık çalarak odama girdi. Üstünün tozundan, elindeki bastondan sokaktan geldiği istidlal olunuyordu.

—Raik'i görmek bahanesiyle evlerine kadar gittim. Kâin peder beni pek iyi kabul etti. Refika'nın yumuşayacağını ümit ediyorum. Mensur bugün gitmiş...

Sonra benim yanımda bir hata tahsis etmek istiyormuş gibi:

—“Mensur'a Refika'yı ben çıkarmıştım. İkisi de musikiyi, edebiyatı çok sevdiklerinden birbiriyle bulunuyorlardı. Mensur iyi keman çalar; Refika da piyano... Bu kış daima müzikle vakit geçirmişlerdi. Refika onun hastalığından dolayı bütün kadınlar gibi ona büyük rikkat gösterir. Bilmezsin ne kadar ince, rahim bir kalbi vardı.” Dedi. Bu sözler bana pek hüsn-i tesir hâsıl etti. Hem bu güneşli günde insan hiçbir şeyi siyah görmek istemiyordu. Bilse ki benim bütün şüphelerim, bütün kalp ağrılarım beyhude idi. Hasta bir adamın sıhhatini vekaye için dostane bir ihtarla buna verilen nazgane bir cevap pek de kat'i bir şüphe olamazdı. Nihayet ağaçlar arasında durmayı, deniz şipildisini dinlemeyi, şiir ve musikiyi seven bir adamın içeri girmeyi tercih etmesi tabii değil mi? Rauf mülahazatımı takip ediyormuş gibi bazı şeyler ilave etti. Mensur teşrinisanide Nis'e gidiyormuş. O zamana kadar Heybeli'de kalmasını hekimler tembih etmiş. Onun için Rauf'un kâin pederi de orada kalıyormuş. Bütün bunları bana bilse ki Refika hakkında bir suizanda bulunurum korkusuyla söylüyor ve hâsıl ettiği teeyyiri anlamak için hakiki bir endişe ile yüzüme bakıyordu. Elimi Rauf'a uzattım:

— “Azizim! Refika Hanım kadar pek şayan bir kadın olamaz. Hareketi ne olursa olsun, onun hakkında fena düşünen bir sefildir.” Dedim.

Rauf'un yüzü parladı. Gözleri yaşla dolu olduğu halde, boynuma atılarak elimden öptü.

— Sen büyük ruhlu bir çocuksun; şu felaketimde bana gösterdiğinin muavenet ve uluvvetini ömrüm oldukça unutmayacağım, dedi.

Zavallı Rauf, onun da inanmaya ihtiyacı vardı.

Fundalar solmuş, yapraklar dökülmüş, teşrinievvel her seneden daha soğuk olarak başlamıştı. Rauf bugün İstanbul'a inmişti. Ben de üç gündür Refika'ya tesadüf ümit ve hissiyle dolaştığımız boş yolu takip ederek Çam limanına inmiştim. Bir saatten fazla oturamadım. Saat ondan evvel dönmüştüm. Refika'yı beyazlarla gördüğüm noktaya gözlerim bela ihtiyar kaydı. Acaba yanlış mı görüyorum? Küçük Raik, tortop olmuş bire büyük adam tavrıyla bağdaş kurmuş, elini şakağına dayamış, gözleri karşıdaki çamlığa ma'tuf, yalnız oturuyordu.

— Raik!

İlk hareketi bana doğru atlamak oldu. Fakat sonra sırf nazar etti. Cesur olmaya çalışan yorgun, biraz da korkak gözleriyle bana baktı.

— Orada ne oturuyorsun.

Karşiki çamlığa bakarak:

— "Nenemi bekliyorum". dedi.

— Nenen orada ne yapıyor.

Bir şey söylemek istemediği zamanki o masum fakat inatçı tavrıyla yüzüme baktı. Bu nazarda ecessümü takbih eden bir mana vardı.

— Sen niye gitmiyorsun?

—Nenem bekle dedi.

Ağzından başka lakırdı almak kabil olmadı. Bu küçük vücuttan eski kahramanların hamuru ardı. Nenesinin tahmil ettiği bu nazife büyük bir asker kalbiyle o prestiş ettiği neneyi hiç müvahaza temeksizin ölümlere kadar bekleyecek küçük kalbinde vefa ve muhabbet vardı.

— Akşama kadar gelmezse ise yine bekler misin?

— Bekleyeceğim

— Ya gece de gelmezse?

Cevap vermedi. Fakat çocukları- pek mahuf, bizce ta'yini gayrı kabil bir şekl-i müphemiyetle- tedhiş eden korku karşısında metanetini kaybetti. Dudakları büküldü. Lakin kaçmak hatırına gelmiyordu. Yumruklarını sallayarak:

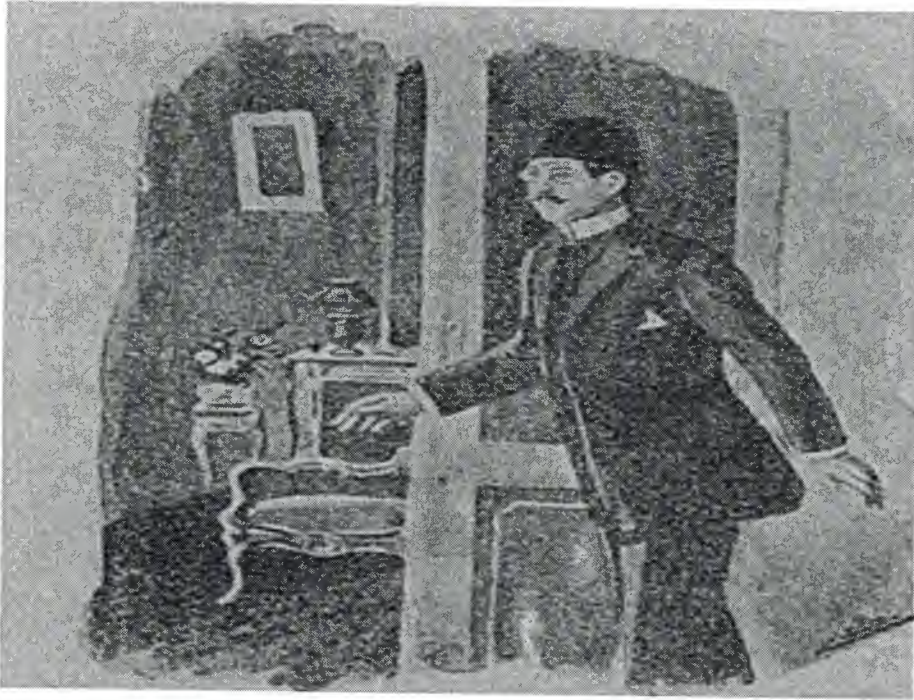
— “Artık seni hiç sevmiyorum” dedi. Bu çocuğun ulu ruhu, annesinin hareketini müvahaza etmeyen itimat mutlaki karşısında kendimi küçük buldum ve utandım. Artık böyle bir çocuk yetiştiren kadının safiyet ahlakından emin olmak bir cenabetti. İlk defa olarak benliğimi unuttum:

— Sana şimdi neneni getiririm Raik dedim.

Arkamdan helecanlı bir sesle haykırarak:

— Sen gittikten sonra kurtlar gelirse ne yaparım.

Kim bilir ne hayali bir havfın dehşetiyle gözleri yanakları yanan küçük kahramanı göğsümün üstüne bastırdım.

— Korkma, korkarsan beni çağır. Şimdi neneni çağıracağım dedim. Çamlıklara daldım ve Ra'ik'in nenesini getirmeye gittim. Sonbaharın kuruttuğu çam iğnelerine basarak ilerledim. Bu yol tam beni, balıktan sonra öğlen yemeği yediğim yeşil mıntıkaya sevk ediyordu. Acaba, Refika niçin Raik'i yolun üstünde yalnız bırakmış, kimle ve ne mühim bir mesele hakkında müzakere ye girmişti? Birkaç dakika etrafımı bakındım, bir şey görmedim.

Herhalde Refika benim tanıdığım Refika ise Raik'i bırakıp da uzaklara gidemezdi. Bununla beraber birkaç dakika yürüdüm, iki küçük çam arasına bağlanan bir hamak ile yere aceleyle atılmış bir kitap aradıklarımın pek yakında olduğunu tahmin ettiriyordu. Filhakika birkaç adım daha yürüyünce göründüler. Refika yüzünü denize çevirmiş, semanın mailiğinden narin beyaz bir tayf gibi ayakta duruyordu. Ondan birkaç biri de yıkılmış bir kütüğe oturmuş başı açık, gözleri Refikaya metüce, Mensur ağır ağır bir şeyler söylüyordu. Bulunduğum mevki ne söylediğini anlamaya müsait değildi. Fakat söylediği şey yorgunluğunu mücib olacak kadar mühim olmalı ki arada mendil ile alınının terini siliyordu. İkide birde başı ve omuzları o kadar hareketsiz, sakit görünen beyazlı kadına uzun uzun bakıyordu. Fakat yüzü daima denize mevtice olan Refika'nın ne düşündüğünü tasvir kabil değildi. Benim hissiyatımla ölçülecek olursa pek uzun gelen bu müddet nihayet buldu. Refika seri bir hareketle döndü. Eliyle müvafekete benzemeyen bir işaretten sonra benim bulunduğum istikamete doğruldu. Mensur pek yaklaşmaya cesaret edemeyerek bir kaç adım geride onu takip ediyordu. Refika'nın alaim-i vechiyesi pek elim bir mücadele-i vicdaniye ile zihni meşveş olduğunu ima ediyordu. Dudakları kısalmış, kaşları çatılmış, bütün güzel çehresi hayatça kim bilir ne kadar mühim olan bir mesele hali ile adeta takas etmiş, bilse ki esas ruhunda çizilen derin çizgileriyle dolmuştu. Gözleri koyu, ateşin, fakat sabitti.

Artık seslerini işitebilecek kadar yaklaşmışlardı. Mensur kim bilir ne kadar yalvarmış olan kısık sesiyle daima söylüyor, arada nefesini kesen gıcıklara galebe için mendili ile ağzını tıkıyor, bu kadının ağzından bütün hayatını değiştirecek bir kelime almak için fevkalade bir iradet gösteriyordu. Şimdiye kadar bir zavallı hasta diye baktığım bu gergin, çirkin çehreye dikkat ettim.

Bütün hayatı sanki gözlerine toplanmış, koyu, seyyah-ı ka'r ne de hemen facianın dınecek kadar yanan ateşin bir ziya, sendeki halâvet ve samimiyet, onun ince vücudundaki o za' kibara ne bu kadının kendisi için başlayan zaafını izah ediyordu. Musikideki- üslub-ı sevda- veysi, derin zekâsı, yüksek anlayışlı kalbi ile bir kadın için nakabil mukavemet bir cazibesi vardı. Fazla olarak kadınların hayalini okşayan, acıyarak bakmak için arzular uyandıran bir hastalığı da vardı. Pek kadın olan bir zayıf mahlûkun aşkı yâri, yârine acıdır. Gayrı ihtiyari kendimle şu genç arasında mukayese yaptım. Ben husumet edecek dost olacak, müşkülâtlarla pençeleyecek, fakat vazifemi hatamı bulunca bir köşeye atılıp da lazım-ı has edilince meydana çıkacak erkeklerdendim. Benim ne eşkâl-i hariciyemde ve ne uzağımda dikkate davet edecek bir şeyi vardı. Ben sevmekten ziyade sevecek, hudumet edilmekten ziyade hudumet edecektim. Ben sevdiğim bir kadını hiçbir zaman üzmeyecek, hayatının yek edalığını izale için ağlatmayacaktım. Fakat medid surette bir köpeğin hudumeti, bir köpeğin has ibadetiyle sevecektim. Daha uzun mütalaa yapmaya vakit bulamadım. Mensur daima söylüyordu:

— Sizin Rauf gibi bir adam için hayatınızın bütün ezvakını çiğneyip geçmenize fedakârlık değil, za'af diyeceğim. Eğer sizi az bir zaman için öyle seven layık olduğunuz kadar sevebilecek, kalbinizin en hafif ihtizatına kalben en aşıyan galeyanlarıyla cevap vermeyecek fikrinizin en şekle girmez bir tecellisine tabii bir anlayışla, ihtiyari bir esaret ve itaatle mukabele etmeyecek olsam sizi rahatsız etmezdim. Hayatınızın yarısını atlamış en adi bir zevk ve heves için sizin en muhterem

hukukunuzu çiğnemiş, gözyaşlarınızı istihkar etmiş, taş yürekli anlayışsız bir adama kendinizi niçin feda edeceksiniz.

Yalnız tabiatla zamanın vücuda getirebileceği sizin gibi nefis bir parçaya müstesna etmeksizin aklına geldikçe gelsin sahip olsun o rezil mahlûkların kendisini kovdukları zaman gelsin tenzilan muhabbet gösterson. Refika'nın en ince, en hasta noktalarını kanıtlamak, Rauf'a karşı onda taş gibi lakaydi vücuda getirmek izzet-i nefsinin isyanıyla ondan ayırmak için daha ne söylenebilirdi. Ben bile bu delail ve ihanetin kudret ve husumetine mağlup olmaya başlamıştım. Refika ağır bir sesle:

—“Ya Raik” dedi.

—Raik, Raik... Acaba o zavallı çocuğun nazik hislerini masumane gözyaşlarını gördü mü? Kolunda ismini hiçbir namuslu kadının yanında ağzıma almak istemediğim bir kadınla sizin pek muhterem gözlerinizi tahkir etmedi mi?

Refika titriyordu.

—“Lakin o çocuk babasından ayrılırsa ölür.” dedi ve tevfikten sonra ilave etti:

— Niçin bunları bana söylüyorsunuz? O çocuk ile sizin aranızda parçalanıp ezildiğimi görmüyor musunuz? Acaba Rauf'un hiçbir cinayeti söyle, bir şeye karar verememek dediğinizin haklı olduğunu bildiğim halde, kanımda ırsi bir tevhişle dediğinizle beni ihfa etmesi kadar üzer miydi? Rauf ölür de mefarkati kabul etmez. Bütün teşebbüslerimiz boşa çıkmadı mı? Başka türlü ben Raik'in annesi sizi nasıl sevebilirim. Mensur cevap verdi:

— Fakat benim ölüme mahkûm olduğumu da unutuyorsunuz. Ağzını açmış bir mezarın zulmetiyle aramızdaki yegâne ziya sizin gözleriniz beni gençliğimin isyanını, yeisini unutarak o mezara gülerek yollayacak yine sizin çehreniz. Kuvvetin âlemin fena bulduğu bir şey bir olur, bir muntazır için bilse ki ulu cenap olur! Fena olan bir hareket bazı şerait tahtında bazı adamlar için müstesna olamaz mı? Acaba benim size vereceğim aşk ve sizin unu kabulünüz- Rauf'un mazisi düşünülürse- alelade kocasını aldatan bir kadının rezaletine benzemez.

Refika yavaş yavaş mağlup oluyordu.

Gözleri uzaklara dalıyor, dudakları titriyor, çehresi de o mücadele-i vicdaniye neticesi olan eski kaybediyordu. Fakat ben onun nasıl kadın olduğunu anlamıştım. Şimdilik ruhi şu gencin terane-i şkıyla, gözyaşlarıyla uyuşuyordu. Fakat sonra hakikaten uyanacak; hem nasıl uyanacaktı!... Mamafih bir mücadeleden sonra gözlerini açtı.

— “Rica ederim. Bunları bana söylemeyiniz, artık beni iyi ile kötüyü fark edemeyecek bir hale uyuyorsunuz, bırakınız.” dedi.

Isık, elim bir feryat onu takip ediyordu:

— Refika, Refika!

Fakat Refika ışıtmek istemiyor, kaçıyor. Mensur hakiki bir yeisle duruyordu. Kaç dakikadır tuttuğunu öksürerek bütün şiddetiyle vücudunu sarsıyordu. İşte bu hiçbir belagatin yapamayacağını yaptı. Refika adımlarını yavaşlatıyordu. Sonra ani bir kararla döndü. İşte o dakika Mensur'un onu görmediğinden istifade ederek ileriye atladım. Metanetine belki de hayret ettiğim bire sesle:

— Raik için size bir şey söyleyeceğim. Bu tarafa geliniz dedi. Raik'in ismini duyar duymaz bir ok gibi yola atladı. Raik'in yolun üstünde olup olmadığını tahkik etmek istiyordu. İki dakika sürmeden döndü. Ağır ağır Mensur'dan uzaklaşarak bana doğruldu. Refika'nın yüzü hiddetinden kıpkırmızı olmuş, kaşları çatılmış yüzüme haykırmamak için cebr-i nefis ediyordu. Kafi derecede ilerledikten sonra bir ağaca arkasını dayadı. Bir zaman dudaklarının titremesine galebe çalmak için bekledi. Gözleri tehlikeli bir ateşle yanıyordu.

— Rauf'un sevk-i icazet ettiği tahkir! Harekâtımı tecessüs ettirmek, sizin biraz müstehzi bir sesle casusluk rolü... Fevkalade!

— Ya geliyorsunuz; ben Rauf tarafından gelmiyorum.

— Daha fena ya, adi bir tecessüsle burnunuzu size talik etmeyen bir işe sokmak! Ne hak ve salahiyetle her dakika karşıma çıkıyorsunuz. Siz kimsiniz, Rauf'un dostu olmanız benim işlerime müdahaleye bir salahiyet verir mi?

Anlıyorum. Bana en çok husumeti Rauf'un dostu olmaklığım. Fakat hiddetinin şiddeti zail ölünceye kadar sukut etmeye kara vermiştim.

Ne susuyorsunuz? Artık lakırdı söylenmeyecek kadar alçalmış bir kadın karşısında mı bulunuyorsunuz? Gidiniz dostunuza söyleyiniz:

— İstedğim adamla evlenmek için ya serbestimi versin veyahut o, benim kalbimi, hukukumu izzeti nefsimi nasıl arazil arasında sürgüledi ise, beni de onun ismini çamurlara... Cümlesinin bitiremedi. İsmet nisvaniyesini çıkan o yarım cümle için onu utandırmıştı. Bu söylediği şeyler için nazarımda hak kazanmak istediğini hissettim.

Fakat bütün muhakemeti Mensur'un inkârıyla melun idi:

— Hayatın en iyi senelerinde kalbimin saadete, iyiliğe, en hassas, insanlara en emin olduğu bir zamanda karşıma çıktı. En saf efkârımı geriye attı, en samimi emniyetlerimi su-i zane tahvil etti. Dostlarıma emniyet edemez oldum ve bütün insanları hevayı hüsne tabii bir takım adi mahlûklar farz etmeye başladım. Sevmek, hayattan mütelleziz ,mahzuz olmak kabiliyetimi öldürdü. En münbit yerden geçen bir musibet kasırgası gibi iyiliğe ait ihtasatımı kavurdu, mahvetti. Karşımda senelerce vefasızlık, küçüklük, hodkâmlık ile dolu benim varlığım, saadet ve sukutum hiç yokmuş gibi bir maişten sonra bende af ve sadakat diliyor... Öyle mi? Azıcık geç kaldı, zannederim. Tanıdığım günden beri iffetsiz bayağı kadınlardan hoşlanırdı, hiç olmazsa ona hoş görünmek için artık iffetin bir kelimeden ibaret olduğunu benim de kabul etmeliğim sırası geldi.

— Refika Hanım, dedim. Rauf dünyanın en mücrim insanı, siz de kadınların en muhterem ve en alasısınız! Ne söyleseniz size karşı beslediğim hürmet ve itimadı bozamazsınız. Fakat ben bu yere bunları söylemek için değil, Raik'ten bahsetmeye geldim.

— Maksudınızı izah ediniz.

— Kader edilen ile mağdur olan iki kişi arasında kendi hakkını müdafaa edecek , “ bana ne yapıyorsunuz?” diyecek iktidarı haiz olmayan bir çocuk var. İnsanların zaaf ve müsaviyesini anlamayan bir çocuk kalbi var ki Rauf’un hodkâmlığı ile sizin muhakkak isyanınız arasında kuruyup soluyor.

— Henüz bulunmayan bu narin varlık hayat maneviyesini pek de sarsmaya gelme, zannederim, Refika gözlerini açmış, beni dinliyordu. Hâsıl etmeye başladığım bu tey’ir- i muhanezeye karar vermiştim, devam ettim:

— Raik, bu dilsiz, bu aciz fakat acınmaya şayan olan bu çocuk kederlerini anlayacak iktidarda değildim. Fakat siz pek ala anlarsınız. Çünkü o mini mini ruhu kendi elinizle, kendi ruhunuzla bu

kadar hassas, bu kadar nazik yaptınız. Kendi müdliniz olan bu kalbin hissetmek kabiliyetini, nene ile darbeler vurmak için mitezyid ediyorsunuz? Refikanın göğsü kabarıyordu, bildirmek maksadıyla:

— Bana nutuk irad etmek için, doğrusu pek münasip bir dakika ithap etmişsiniz, dedi.

— Rica ederim istihzayı bırakalım.

— Öyle ise ne maksat bana bunları söylüyorsunuz.

— Evvela Mensur'un sizi sürüklediği uçurumdan çekmek! Gülerek:

— Sonrada sizin kazacağınız kuyuya düşmek... dedi. Artık sabrım tükenmeye başladı.

— Hayır dedim sonra Rauf'la sizi barıştırmak... Bu defa kahkaha ile güldü:

— Vay! Don Kişot Efendi pek şairane bir suretle uçurum tesmiye ettiğiniz Mensur'un arzularına memaşat edeceğimi neden biliyorsunuz?

— Efkârınızı bu tarzda kaldığı evinizden, zevcenizden uzak bulduğunuz müddetçe bu tehlikeye maruzsunuz. Sizin en ufak tasviriniz ise Rauf'un en büyük sadakatsizliğinden daha şayan takbihtir.

— Niçin?

— Çünkü o kusurlarında hilkatin ihtiyacatına vecdi bir zevke mağlup oluyor. Hiç olmazsa samimi! Siz saika-i azmetlekibir ve gururunuzla kurban oluyorsunuz. Bazı insanlar isteseler de alçak, adi olamazlar. Siz hiçbir vakit doğru olmayan bir şeyle bahtiyar olamazsınız. Biraz sonra vicdanınızın kalbinizin nedamet ve azabı Rauf'la yaşamak eziyetinden bin kat fazla olacaktır. Tasvir ediniz Raik'in alnını kızartacak bir hot hareket size zindan olur.

— Bu son cümle Refika'yı yumuşattı. Gözlerinde ufak bir şemle- i itimat gördüm. Fakat beni uzun uzun süzüyordu. Nazari bir (seveda) gibi ta amak ruhumu arıyor, en gizli, en hassas noktamı deliyordu.

— Rauf'la barışır ianem siz bize gelip gidecek misiniz? Dedi.

— Evet, bu benim için bir saadet olacaktır.

— Öyleyse muhakeme temiz menfaat üzerine bina edilmiş binaen ile şayan kabul değildir. Bütün muvafakatim bir darbeyle yıkılıyordu. Fedakârlık tavsiye ettiğim şu kadın karşısında benden de büyük bir fedakârlık beklediğini hissetmekte bir saniye tereddüt ettim. Bu an Refika'nın arkasını dönüp uzaklaşmaya kâfiydi. Mutlak buna seri bir çare bulmalı. Raik'in mahzun çehresi gözümün önüne geldi,. Refika Mensur'un olduğu yere doğruluyordu. Arkasından atladım.

— Durunuz dedim. Sizin muazzez başınız üzerine yemin ederim ki evinize dönerseniz ömrüm oldukça sizi görmem. İnanınız siz Rauf'la barışınız. Raik'in gözlerindeki gölge kalsın, lazım gelirse bu memleketten çıkar giderim anlıyor musunuz?

Hayatımın yegâne ümidi ve tesellisini fırlatıyorum. Tek tek validelerin en muhterimi, kadınların en âlisi diye kabul ettiğim kadın, alçalmasın, teğ onun safiyet ve ulviyetine uzaktan olsun inanayım; o kadar sevdiğim o yavrunun hayatı neşelensin.

Refika döndü ellerimi yakaladı. Bu temas bir kızgın demir gibi kalbimi dağlıyordu. Ellerimi çektim.

— Allah size mükâfat etsin, dedi. Sonra tozlu yollarda kaybolurken başını çevirdi. Son defa işittiğim o rakik ses, şu cümleyi ilave etti:

— Bana Rauf'u yollayınız.

Süleyman sandığımı hazırlıyordu. Nihayet bir ay uğraştıktan sonra Erzurum vilayetinde... Kaymakamlığına tayin edilmişim. Tevcihat kısmında memuriyetimi ilan eden gazetede şu satırları gördüm: “ Memleketimizin en zeki gençlerinden kimyager Mensur Bey müptela olduğu hastalıktan rihayab olmayarak ertesi gün Heybeli’de irtihal dar-beka ölmüştü.”

Saffet Nazarihi (Sümüklü Faik)

Bir siklon hareket çalakisiyle bahçe kapusundan tehacem gösteren talebe bir anda dağılmış idi. Hep on, on iki yaşlarında bulunan bunu-u nihalan, hayatın en galeyanlı, hararetli demlerinde cuşan olan bu çılgın çocuklar bir an gayr-ı münkasımda sanki birbirlerine geçmişlerdi. Aksya ağaçları arasında birbirini kovalayanlar, sonra yetişememekten mütevellid bağırıp çağırılar, hareket çalakiye müssaid bir geniş mahsel açabilmek emeliyle önüne gelen çocukları itip [kakanlar...] bütün bu çılgın çocuklar bir arı kuvveti tanzir ider gibi geniş bahçe içinde sanki kaynaşıyorlardı. Güya orası çocukluğun faaliyet mefartesini anane eden bir panoramasını arena ediyordu. Layen-kat'i koşmaktan kıpkırmızı olmuş çehreler ten-dürüstün ve sıhhatin aleim-i baheriyelerini gösterirken, cılızlar, sıskalar (bilye) oynamak için تنها bir köşesine sakitane çıkılmaya müta'azım bulunurken, verilen cezanın haksızlığından müşteki birkaç şakirt mübasirlerin etrafını kuşatarak onlara bin dereden su getirirken ara sıra ortaklık yeni birbirine karışırdı. Bir kısım diğerlerini kovalıyor; koş muttasıl, koş... Bir ikisi yere yuvarlandı mı veyahut hareketini iyi idare edemeyen bir çocuk

kendisini kör gibi koca akasya ağaçlarının birine çarptımı, şu duran mefrut bir müddet için fısıl bulur. Yere düşen veya kendisini ağaca çarpan çocuk can acısıyla feryat ettiği sırada kabahatliler çil yavrusu gibi etrafa dağılırlar.

Mekteplerde hükümrân olan kanun örfidir. Hemen dikdatör meydana atılır. Bal tabii o, mübasirdir.

— (He) ziya, iki revtunu. Sen artık çok oluyorsun.

— Vallahi mösyo onu ben etmedim.

— Billahi, yaklaş (238) arkamdan koşuyordu, beni itti, ben de Faik'in üzerine düştüm. Zaten o mızımızın biri, düşecek yer arıyor.

— Ben onu bilmem iki (revtunu)

— Haksızlık olduktan sonra o... başka. İstersiniz bir yuh da veriniz. Fakat bir kere de beni dinleyiniz. Öyle anlamadan dinlemeden hüküm verilir mi! Ben Latifi'nin yerini kaptım, koşuyordum. O da benim peşim sıra geliyordu. Derken beni birden bire itti. Yuvarlanmamak için ağaca sarılayım dedim. Orada Sümüklü Faik duruyormuş. Ne bileyim ben... Biraz çarpmışım pestil gibi yere yuvarlandı. Zaten mızımızın biri. Sümüklerini çekerek ağlamaya vesile arıyor, bir kere şu (sünepe)'ye bakınız.

— Gözyaşı salya sümük birbirine karışmış. Bu pis için bana iki (revtunu) veriyorsunuz ha! Peki, ben ona gösteririm. Nev-meruli Ziya yumruğunu sıkarak gizlice onu tehdit etmekle teslit deruna çalışıyordu.

— Faik korkusundan omuzlarını yukarı kaldırarak, gözlerini buruşturmakla beraber kaşlarının vaziyetini aşağıya doğru tevciye ederek havf-u heras ve fitnekarlıkla karışık evza süflüyane ile mübasıra doğru dönerek, bakınız bana yumruğunu gösteriyor. Demek ki uğraştığı sırada talebenin bir kısmı mubasırın etrafını aldılar. Hapsi hemen bir ağızdan:

— Siz bu musibetten suziyane inanıyorsunuz. Hele şunun yüzüne bakınız. (Safi köpeği) gibi. Sümük, salya... Hep birbirine karışmış. Bu surattan hayır umulur mu, hiç? Zaten fitne, fesat; Ziya gibi çalışkan bir çocuğu fitneliyor. Söylediklerine sakın inanmayınız, mösyo. Onun işi gücü hep burnunu çekmek, âlemi fitnelemek. Şikâyetleri feveran ediyordu. Yarım saat devam eden bu hadise münakaşası Ziya'nın cezası iki aferin verakası mukabilinde affedilmiş olmakla hitame erdi. Derse deudet trampetisi muttarıt, yek-ahenk zanabetiyle etrafa vaveyla saçarken bahçedeki o faaliyete birden bire sukun gelmişti. Sıralar dizileniyor, saflar teşkil olunuyor. Mektebi sultaniyenin ibtidai sınıflarına ait olan bu küçük efendiler sıra sıra mektebin meydanını geçmekte iken Ziya yanındaki refikine derdini döküyordu:

— Şu pis ağlayan sinirlerime dokunuyor, vesselam. Muttasıl burnunu çektikçe sanki ciğerlerim ağzıma geliyo. Bahçede üstüne doğru beni üstüne doğru itmiş olmaklığın ne de iyi oldu. Toprakların üzerine yuvarlandı. Yüzünü gözünü çamurdan kurtarmadan orada da burnunu çekmez mi? Aman Allah! Ne kıymetli sümük bu. Hiç bir yere birazını düşürmek istemiyor. Elimden gelse yok mu, şöyle gırtlığından yakaladığım gibi... mubasırın sedası işitildi:

— Şakirdan sırasıyla mektebin yan tarafındaki sağ kapısından içeriye giriyorlardı. Nev-murli Ziya sukut etti. Yanındaki refiki (238) zaten onun fikrini anlamıştı:” şöyle gırtlığından yakaladığım gibi kuvvetim yettiği kadar bir sıksam...” ya canını çıkarabilsem yahut şu burnundan sökölme-yen sümüğünü fitil fitil akıtsam.

Ziya’nın refiki bu feveran kin ve gayzı pek ala hissediyordu: Ah! Şöyle bir gırtlığından yakaladığımız gibi...

On üç sene Rumusi idi. Ziya şimdi intaliye mebus muhterimi olan Ebu ziya Tevfik Bey’in büyük mahdum-ı fetanet nihadı merhum Ziya Bey idi. Mekteb-i Sultaniye’nin ibtidai sınıfında iken onun refik-i gayrı müfariiki de muharrir acizdi. O zamanki(238) yirmi dört sene evvelki ben idim. İkimiz de on ikişer yaşında vardık. Ziya tepeden tırnağa kadar asabi bir çocuktı, fakat mukavemi sinr gibi bir vücut. Koşmakta, jimnastikte, idmanlarda hepimizi fersah fersah geride bırakırdı. O kayış gibi zayıf görünen kollarında o derece kuvvet ve nahif gibi telakki edilen vücudunda o kadar mukavemet mevcut idi ki... Onunla boy ölçüşmek emeli kuva-i bazısına kovunanların pek azında vardı. O da pek güçlkle zahir olurdu ya!

Ziya arkadaşlarından pek çoklarının adeta bir refik-i vefakâr ve müşriki ve cümlesinin pür sitade-i kalbi idi. Harkulade bir zekâyâ malik olan bu beş nevmurli şakirt sevdiği arkadaşlarının birer güne muavene tine yetmiş olmakla bahtiyar olurdu. O hiç kimsenin ikbaline haset- keş değildi. Kendi tahrir-i imtihanlarına hiç ehemmiyet vermediği halde diğerlerinin yanlışlarını düzeltmeye çalışır ve onlara yardım edebilmek için bazen muhataları bile göze alıyordu. Bununla beraber al-i elenser hahriri imtihanların netice-i müstahsalesi okunmaya başladı mı Ziya’ya bir neci veyahut neciler meydanında zuhur ederdi. O kadar çalışmazdı. Kendini mütalaat ile tedbiat ile yormazdı. Bununla beraber her şeyi hepimizden ve bazen muallimlerimizden bile fazla biliyordu. O bir zeka-i meşhutsu.

Ziya ile beraber mütalaahaneden içeri girer girmez yerlerimize metuce olduk. Dikkat ediyordum ki hala titriyor. Hiddetli demek asbiyeti yine üzerinde. Son sıraya doğrulduk. Ziya bir hareket-i çalakiyle bir iki sırayı atladı. Yerlerimize oturduk. Gece yaklaşıyor, rıhtımda havagazı lambalarının beklerini alevlenmekle meşgul ortalık boşça Ziya benden evvel yerine oturmuş idi.

Masasının kapağını kaldırmış içinden güya kitaplarını ayırıyor mütaalahanedeki yerlerimiz yan yana idi. Ben de geldim yanına oturdum kapağın arkasından bana yavaşça diyordu ki:

— Bilmezsin, bu pis, mıymıntı ne kadar sinirime dokunuyor. Hala titriyorum. Burnundan akan sümüğü gördükçe hemen üzerine atlamak istiyorum. Bana şimdiye kadar şu nehuset kaç mal oldu, biliyor musun?

— Kaça?

— Tam yirmi iki (bin pavana)! Canım onlara yanmıyorum, şunu istediğim gibi iyice bir haşlayamadım ona içim yanıyor.

Bütün şakirtten yerlerine oturmuşlardı. Herkes kitaplarını, kâğıtlarını, kalemlerini çıkarmış... Derslere çalışmaya başlayacak o sukut arasında yalnız arkadan Ziya'nın sedası akis ediyordu. Mütaalehane mübasiri yavaşça, adeta çekinerek:

— Sus...

Diyebildi. Herkes çalışıyordu. Sukut... Ara sıra kalemlerin gıcirtısı duyuluyor; kapakların bazen açılıp kapanmasından mütevellit ufak ve devamsız gürültüler oluyor.

Ziya'ya barkım; bir şey yazmıyor. O kendi kitap, fakat okumuyor. Hala asabiyeti üzerinde. Ara sıra nazarları, kindar, şedit nazarları üç sıra ileride buluna Faik'e, (yiğit adıyla anılır)sümüklü Faik'e tevce ediyor; bir iki saniye oraya mergöz kalıyor. Sonra kendini zapt edememekten hiddetini yememekten mütevellit bir hareket asbı ile gâh yumruğunu dizlerinin üzerine indiriyor, gah ayağını sıranın bir cihetine çarpıyor. Bununla da hiddetini gideremezse rahlenin kapağını açarak mubassırın nazarından kendini sakladıktan sonra koluyla beni dürterek sıkboğaz edilmek istenilen bir şeyin üzerine hücum ediyormuş gibi bir hareket intikam cuyane asar asbayesini irae ediyordu. Aradan bir iki saat geçmişti. Ziya artık sakın görünüyordu. Bir aralık vazife defterini de çıkardı. Yazmaya başladı. Bir aralık nasıl oldu bilmem; kolumu dürttü:

— Görüyor musun, şekerleme kesmeye hazırlanıyor. Dedi

— Kim?

- Kim olacak? Sümüklü.
- Adam! Bırak şu murdarı.
- Nasıl bırakayım! Sinirime dokunuyor.

Mubassırına takid-i mahsusi asarını göstermek için yavaşçacık:

— Sus... Arkada ne oluyor! Diye söylenmeye başladı. Ziya, o iyi kalpli halim çocuk sevk asabiyetle kabine sığamıyordu. Dudaklarının arasından mubassıra cevap olarak:

— Elinin körü... dedi. Tekrar yazmaya koyulduk, dikkat ettim.

İNDEKS

Agustin, S.8
Cervan, S.8
Ebu Ziya Tefvik, S.30
Erenköy, S.2
Katina, S.13
Kınalı, S.3
Mekteb-i Sultani, S.30
Mensur, S.15
Mihri, S.1
Necibe, S.1
Pera Palas, S.9
Raik, S.1
Rauf, S.1
Refika, S.2
Saffet Nazarihi, S.27
Süleyman, S.26
Ziya, S.28

اوله مدینه کورجی ایلکدی. لایالی برطه راه
 جموسو ساعت قاج و دیدی. برآل ایچون
 بوزینه اقدم. سکره جواب و بر مکسیرین قالدیم
 آتاشی اینده
 بوزله قالدیم رؤف کورجی سماره سله
 دو ماللوت داتش. برآل کلدی. برآل محروس
 دو مشوریدی. عجا ایزمیه عوای ایشیدی
 بوقه ماضی بی دو مشوریدی. هر حالده بوقه
 ایچون کلدی لیسر ایقانی سله برآل اوکا
 قارشر خصوصتی نقیض ایتدی. بانه اقلانده
 الی دوسامه صغدم. دقیقه ایچون کورارده
 شیه و رده قارشیق بر نظر کوردیم. سکره
 برآل ویدی عجا اوله کشف عظیم ایلدک ایچون
 کشفیه اقلانده ماضی طین ایلدیوردی
 شوریدی
 بوقار ایلدی کلبور سکره
 اوت
 مود مستالی بر قادی واردی دکل
 اوت. دون سکره کوردیکم قادی
 دیک ایشته بوردیم. فقط برسی سوئدم
 فصل کورل بولدی
 مساعد ایلدی کوردیم و خصوصتده فکر می
 سوبه معبر. سری کوچلدیم سارم
 بنده رضا ایدیم. سولکر
 بک عادی بولدم
 اوشقه. فقط کورل ولدی قنکار
 ایدم سکره
 اولورده کورل کلدن ایدم
 رؤف حیدرله حک دیک کلدن کبریت
 اولار و بر حک جواب صغدم کلدی

مین اولمق استورمش کی ناز سکوتدن سکره
 بک قطعی بر سله
 حنکر وار. دیدی. وینه شوریدی
 سکره اولده کورل قادیلر واریدی
 صبریم. بن بویله یک خواسته ایلایون
 سکره استکر اهاه شجه لیدیکی حالده او قادی
 دکل. عادت اسیر اولار ق انسان قیره مدنی
 بوز ایلر وون بوشی ایدیم. بردارنق اوتور
 ماضی کورم
 دایم. دیدی. کولبوریدی. غرق شندیم
 بوقادیلرک باوچی سله معجکری کسج و مکمل
 بروجیم. ملک کی بروجیم وار. فقط
 بویله برطه زاعه دو شکر کلدی قور کاردیم
 رؤف آغاهه قالدش. عصبی سوزکلی کونشی
 دها زاده اعلایه بکره بوردی. سکره بر دیر
 اللری بیضادی
 ااراده کله کرد سکره قوروشوق
 چونکه انسان بوقادیلرله شادانی زمان
 جوق آزادانی قایل خطاب بر آرهداش اولیور
 دیدی. بن جواب و بر مکسیرین قالدی ایلکی
 بر فستاق شله استی مقاف موزلی قادین ایچری
 کوردی رؤف بوزیه اقدم. بوقدر استکر اهاه
 زحما او قادیلک وجودی ینیه اولنده بر قادی
 حاصل ایلدیوردی. قادین بری حیدر. یاری
 مستیری بر سله
 دوسکر غالب فرانسجه بیلیمور
 کشفیه ساعتی صودیم. بیلان کورمش کی
 یامدن قاجی. دیدی
 بن آراق صومعه رسیب بولاماده. دیدی
 استرا استمر ایلله سلام بوردی سکره بوقه

دور و اولورده بالکوره اوضورال
 ضعیف کسج کلدیم
 رؤف برار دو مشوریدی
 سله. دایم زاده. بوقش اوورایدن
 کلدی. کیمیا کر اومق ایچون کلدی
 و وانی التامی شیل قابل رخته سله
 سداونک ایچون نظر دقتی جلب ایلدی
 بر قیج دوقمه قانی پدر کوله برار کور مشدم
 قانی پدری دیک طایور سکره
 دینی زده می قبول ایلدی ده. کلا بک دارین
 اولاد قلی ایما ایلد دکل
 قانی پدر کلدی بکی طایبیم. فقط کلدی
 و غرضک بوقدم. قضا اولار ق السایتک
 بشون صغیت و عجزی تقدیر ایدو حک. سری
 عمو ایدم حک کسش رقای وار
 فقط قیری اوله دکلر. مع ماضیه
 قانی پدر بری آیدمده. ایجه او غرض ایشیدی
 اولورده خصوصتدن و باجور بحر کانی محمد
 ایشید کلدن دکل. قیری مسعود کورمک ایچون
 حالیکه بوقه ملک بولک شاخت ایشیدکی شندیم
 بوسولک جمله سو ارکن حیرت سله و قور
 سولک کلدن امین بر شامة مطقرب و لردی که بولک
 زدن بقالایوب غرضق آتامق ایچون جبر سس
 ایلدیوردیم. اولورده قادین طرمدن سولک کلدن
 امین اونی. رائق کی بروجی ایلک بویله
 سمل مخلوق ایل شوق. سسندیم. مدیکم
 بر حیدرله
 اوله اسه غرضم. روجه کرا بوقدر
 بوقدمی که بوقلری ایل اولورده بوز بوز سکره
 ایدم

سری اولورده ایز کلدن کلدیم ایشید
 سکره بایقه کلدیم. فقط بالکر کلدیم. بن
 سکره آیشیق. بوزیه بر آیدیم. قادیلر
 حضوری بی صفا. دیم و عوا آملی بهانه سله
 قارمدن جعفر کن قادین لکا ایشید بر حک
 قدر حیل جری
 کورل اندک کلدن کورل قادیلر کلد
 وحشی. هله. رؤف
 سولبری ایلدی
 ایزتسی صاحب بن قالدیم رؤف اولور
 کلدی غرضم. اولورده کتورمه بی سوبه دم
 بکشدن قورنشین بروجیق شسته سله اولورده
 آملدی
 بولک سکره بویله بر کورل بوقدر اوتور
 اولوریدی. آسیری اختیار کلدیم. بولک ایلکر
 بک سکره. هر خود بیلان کلدن بیلک. بن
 اوغوس تیک الدن قورنجه بوقدر. قدر
 اولورده
 بوزیه کورل ایشیدی ارفقه بوقدر ایشید
 اووو! رضا ایدیم ادبانه باشلامیم
 اولورده اسه ایلان سکره. سکره ایلک
 کورل قادین ایشید بی قورلک دیشار ایشید
 بر ایلر
 بک اعلا عالم قادیلر دن زیاده شایل
 دقت بولوب ده بحث ایدم سکره
 بن قالدیم ایدم. لایا بونک او کلد
 سولکری سوبه باره دق صاحب توالقه حاضر
 لایورده. رؤف کورل بولک سولکری لغیب
 ایلدیوردی
 لایا جیس بوسولک. کیمه سری می
 سولکری

رسول رومال
ایله بتمله قی کئی کوردکم قشله آیدیلادی
فتم اولدی قشلی اوتولده
— راقی سیرم کتیرم حکم دیم واسکله
چوت ووشو قوشتمه باشلام
تخمیم دوشری خفدی کیم سابر اصل
کدری بر مناقشودن سکره رؤفی دم آیش
واو نزاکت و خجله بالسی راقی ایستله اسکله
قوشتمدی ریحتمک اولنده الری حیدمه
بر آق قورش آغلامی ایچون قورست آراان
کوچک جوجق کوردکم بده دوشتم اقدن
شفه کت دکادی بی کورنجه خفقی رسوخله
قوجامه آتادی
— حاجونی رؤفی ناله کتور دایلدایمی
منه حکم دیدی
— دون دارغیمی ایله
— اویک استهدی دور اقدم دون اوی
سویموردم اما بوگون سویموردم
— زالی اومورمه ادم نه ستمک لی آرا ایمی
شمیدی زارجه اولک باشه کیده حکمری
ویکدن سکره ددرؤفه کتور حکمی وعا ایتدم
یک امتی واردی کورلری ایلادی فقط الام
کچی بر نلا خطله ایله جنار منی مولدی
— دوشورسلک راقی
— هیچ
— بودور دکل
— اونی رؤفی ناله بر ایمی
— هالکی اونیکی
— وانی ستمک دیککی اونیکی
— او اراق کیدی کینه جلد
— کورلری یکدن ایلادی فقط دوشور

باشلادی صرین دین ایچی جکدی
اما او کینه ده اراق منم رؤفی بابی
— شهیور
— وعلی حاجت کوچولک فایک کیم بایق فصل
جوجنی نورقور غلبه جالاردی بورا
کلدیکی آکلادم
— رفته نکا لشکر ایتک دکل باقی رتله
خاطر به کتیرمه راک راشک کوچولک وجودی
تیره راک صابرین اوصادی (بوقله) لری اصل
سورنج اشغریله ایشلتمدی بو حادیه لکیز اوکا
سلام بوزمکه مضاده برایکی دینه دورق راقی
ویاجود هوا خفسده بر ایزی کیه قه طینه
— وصال اولمادی

۳

— رؤفی انالیرک ال بدیخی اولمادی
— اراق اوغوسین ایله قطع علاقه ایتتمدی
— کیزی ایکی باشده رغاش شدت و ماتی ایله
— گندی قارسی تعیب ایدیمور
— جالیموردی بر آیدرم اولطه متصل بر کوچولک
— اولطه کورالتمدی کونلر بریزی ولی ایتدیکه
— وسعت سکرله قدر یاردینی مکمه اوردن
— زمره کورمده کیه بانی آتیموردی
— ساضلا مغه باشلامش بوزی کوجواش
— اختار لاممادی ایلولک نه ایتده ایدک نهایت
— اولیش کون سکره هر کیش استاسوله ایتدیکه
— رفته یولده تصادق ایتک ایتدی دخی
— اولاجمادی آتسه صابران بر جوجق
— کچی یقاده صابران و سولک راقی لورده دالیدی
— قیدلرک آراسه حیات و مایستک سعادتدن
— رفیقون ساد رفته دین شیت ایدیموردی

هیچ وقت رفته دین و قدر مانت
ایناش و ایلک دامه اولمان صداقتی ایتکند
— نداشتی شقایق ازیات سکوت رها نه دوشش
— واما قوللری آدقی مشفق بر قادی کندی
— قارشولامدی شیدی ایسه... خیر مطاق
— آکلایمادی بر سبب واردی جونسکه کادی
— قورلریت لشر علی مقام اولان راقی
— کور یاشلری ده برده می منجر اولامامدی
— رؤفی اوله بر ایشلی اختیار دوشم کتور سده
— راقی صبیق صبیق کلوردی بالاسک خرن
— داعیمی قاریموسده اسکی بر امارت لری
— کوروشلری جوق یاموردی اکثری رؤفک
— دیزلری آراسه صوفلور باشی اولک کوکسه
— دایالی سولک ناله کورلری اورا قردالاردی
— رفته یک صبیق تصادق ایدیموردی دعا
— دوشوروی تصادق ایتک ایچون دولاسوردی
— خالده هیچ رسدیل بوقدی اسکی منسم طراف
— خوش قادی داندور بر سلامه بر قوشیر
— کیوب کیدر فقط رؤفی بوندن فصل ارباب
— ساعترجه رمای حاجان ایچنده کچیر بریدی
— یان بوکا مستحق اولتدیزین بدخت
— ایدم اتصاله اولارق رؤفک خاطرینه کمال
— مزاج بر نکرله پارجه ایتوردم اوناش
— کوردنیری صابرلری تم صندلادن ایچمه
— اورا قده بر صندال وارده کور کده ساضلی
— بر قادیان ایتده اولطه راقی طوتور اراقی
— نکا دویوک ساضی بر اراکده دومنده اوطو
— ریموردی بو اصاح ایدم مدکم بر امله بی
— صیموردی نهایت دون صیاح تحسمه غلبه
— چالامه راقی صندالی اولرله ایتلاندردم منصور

راشک آتدی

ایله رفته ایدونک ایچون کورک حکم کورلار مده
— قدرت قالمامدی فقط ایچون... منصور رؤفک
— اقریاسی و رفته ناله اولنده مسافر دکل ایدی
— منصوردن قاجارلی بو مسافر لکی رؤفی
— سلیکی حالده اراق موجب شیه برینی
— اولاماردی اگر ویدالری مشیخ اولسه
— صندلرینه قورم ای رینه تاش ایتلری ایدی
— بی طایان رفته ناله رازیمیزی برارده آچی
— رستمی وارده کتور بوسم ده می دلش اسکلری
— اوقومش سلالی ماضی ایدیموردی ایکسی ده
— کک ایتجه سلام و بر شلردی حتی بوضاح ده
— عینی بره کشلردی رفته صندالی یکا دوشور
— یاشلردی بیون شیه لری داعیدان بر تسمه
— فصل راقی وارم دیدی سکره علاوه
— ایتدی دون افشام راقی سیری ایتلردیم
— عینی تسمه و رفته منصوردن ویتدن سلام
— سویشکی اوتوتکیز ایددی
— عیالیم شملری داعیمقی بوقیه
— قوجامی قصاید رقی استیون...
— اوله دوندیکم زمان شو تصادق لریمی رؤفه
— سولیبوت سولیمه مکده برتر ایدم بیچون هیچ
— برکون منصورله سواقده کورمورده ارا کدری
— جیموردی کندی ناله رؤفی استیجواب
— ایتدی برده مزاج بر نکر علاوه سلاله اونی
— ارمک مولتی انالیت دکلیدی فقط م
— وایتم واردی دوقادین بوردن حیاتم افکادم
— تارومار اولمش بوقدر ایتدیر بر ریشانی
— وعتاب ایچنده ارایش بوانیم ایدم
— کورک

روسی رومان

بیلورسکا دیدم. فقط دیدم. شبان اوله
 چوئکه ییبارمک کوزلری آجیلدی، دلی
 دولاشوردی. یوزیه ساشوردی.
 — همدی بیلورم، بیلورم، رفقه، هم
 قاریم دگلی.
 مکره پک آکلایه مدی، بر جوق هزیمه
 دالیدی، هر ساند، سنده عقلمن شبه ایدیه چک
 بر دلیل یوقدی. ایچی یوقدی، اویان اوقضا اخلقی
 اوله، فقط سنده کی رفقه ساللا قولامده.
 — بورطوب سولک ایچون مهاد، دوریه،
 دیوردی.
 شهنشوی، سوشوی سوسوردی، مکره
 بوغازدن قوبان اوز یازد، ایچاری آغز مدهن
 قیلادی.
 — یاشن، دیه ایدی.
 روف باشی دوزلرک اوسیدن قالیدی،
 کوزلری بولامش، اذکاسی غائب ایشیدی. قند
 بلکه آییق اوله ورده چکی، رجوای
 وردی. عجا کندی بیلورم، الی کوکسه
 اوردی.
 — اوسیدن شقه سله سن دین ایدی.
 اوکه اوسیتی روف اساقی حالاری اوطمه
 کیریدی. اوسنک توندن، ادمه کی یاستودن
 سواقیدن کلدیکی استلال اولیوردی.
 — رالی کورمک بهامیه اولریه قدر
 کیندم. قانی یدری پک ان بول ایشیدی.
 رفقه نیک موشه، حتی اید ایدور. منصور
 بوگون کینش...
 مکره، هم یانده، بر خطا تصحیح اتمک
 ایشیه منی کی، منصوره رفقه کی چیارمتمده.

ایکسی ده موسیقی، اذباقی جوق سوداگر ندن
 بر رله سیق سیق بولایورلردی. منصور انی
 کان جالار، رفقه ده یانور... بوقش وایما
 یوزیه ایل وقت کیرمشلردی. رفقه اولک
 حسته لندن طولای یون قادیلر کی اوکا بولا
 رفقه کوسلر... ایلر سیک موقدر ایچمه، راجیم
 رفقی واردر، دیدی. بوسوزلر، ایکا پک حسن
 نایر حایل ایشیدی. هم بو کونشی کوندم انسان
 هیچ بر شتی سیاه کورمک ایشیه میوردی.
 باشک هم شون شهنشوی، شون قات اغیرلرم
 بهوده ایدی. حسته بر آدمک عیثی وقایه
 ایچون دوستانه، بر اخطارله نوکا ویریلان
 نازکاه بر جواب یاکند، قطعی بر شنبه
 اولامزدی. نهایت آناخلر آراسنده دورمینی
 مکره شهنشوی، دیکلمکی، شعری و موسیقی
 سون بر آدمک اغیری کیم مکره ترجیح
 ایچی طبیی دگلی، روف ملا حظاتی تعقیب
 ایدیلورمش، کی بعض شیر علاوه ایشیدی
 منصور اشمن یانیده، یسه کیدیورمش. اورما
 قدره کیده، قلماسی حکیملر تابه ایشمن. اولک
 ایچون روف قانی یدری ده اوراده قالیورمش.
 بون بولری ایکا بلکه رفقه حسته بر سوتنده
 بولورم قورقوسله سولور و حاصل ایشدیکی
 نایری آکلایه ایچون حقیقی بر ایدیشه ایل
 یوزیه یاقیوردی. الی روفه اوزاتمدم.
 — هر برم، رفقه خام قدریکه، شایان جرمت
 رفقین اولامار، جرکاتی مالورسه اولسوز
 اولک حقهده فنا دوشون بر شیلدر، دیدم.
 روفک پوزی بارلادی. کوزلری یاشله

رائنک آتیه سی

دولو اولدی، جالده بویجه آتیه دق آتندن
 اوبدی.
 — سن بولک روحی، رجو حقیقک شو
 فلا کیندم، ایکا کوسنرک مملوت و علوجانی
 عمر اولدخه اونوته مه حقه، دیدی.
 رومالی روف اولکده، اینانغه ایچیناسی
 واریدی.
 فویدلر شولش، یاز اقلر دؤکلش، اشیرین
 اوله سندن دها صغوق اولاق باشلامشیدی.
 روف بوگون استایوله ایشیدی. رنده اوج
 کوندر رفقه تضاد اید و ایلر به دولاشیرم
 بوش بولی تعقیب ایلدرک جام لیانه ایشدم.
 بر ساعتدن اشله اوطورده مده. ساعت اولدن
 اول درمتمده. رفقه سیاضله کوردیکم
 قشایه کورلرم، بلا اختصار قایدی. عجا کاشمی
 کور یورم، کوچولک رائق طورطوب اولمش
 بولک آدم طوریه بداش فورمش، الی شقاعه
 دایمش، کوزلری قارشوده کی جامانه معطوف،
 بالکر اوطور یوردی.
 — رائق
 اولک جرکاتی نکا دوغری آتقی اولدی
 فقط مکره صرف نظر ایشیدی. عبور اولمه
 جالیشان یوریتون، رازده قورقاق کوزلریله
 نکا باقدی.
 — اوراده مملوتور یورسک
 قارشوی جامانه رفقه:
 — همی بکلورم ایدیدی.
 — نیک اولاده بیلورم؟
 — رفقی سولک ایشیه مدکی زمانکی او معصوم
 فقط عارسی طوریه یوزیه ایدیدی، بولارده

تجسمی قشیح ایدن بر معنا وردی.
 — سن نه بکلورسک؟
 — ستم بکلر دیدی.
 — اغیرلندن شته افریدی آفاق قابل اولامدی.
 بو کوچک وجودده ایکی قهرمانلرک جنوی
 واریدی. ستمک تحصیل ایشدیکی بورطوبه بولک
 بر مکره قلیله اوریشن ایشدیکی ستمی هیچ
 موآخده ایشکیزین اولومله قدر بکلر بکل
 کوچولک قلیله، وفا و محبت واریدی.
 — ایشانه قلیله، بکلر ایسه بکلر مینسک؟
 — بکلر حکم.
 — یاکینده کز ایسه
 جراب ویرمیدی. فقط جوجقاریت پک
 مخوف، رفقه له می شوقابل بر شکل منمیشله
 تدهاش ایدن قورقو قارشوشنده مهادتی غائب
 ایشیدی. دوزاقلری بولکدی، لکن قاصیق
 خاطریه کینوردی. بوسوزلری حال ایلر یوق:
 — آراق ستمی هیچ بوسوزم، دیدی.
 بوجوچک شلوروشی، آتسک حرکاتی
 موآخده ایمان اعتاد مطنی قارشوشنده کندی
 کوچولک بولله و اوطاندم. آراق بولله رجو جوق
 یاشیرن قارسلک صافت اخلاقندن امین اولمامش
 بر جانلیدی. ایلک دمه اوله دق بکلکی
 او بولدم.
 — سکا شتمدی، سکا کینرم رائق،
 دیدم.
 — ارقه میند، جاجانی بر سسله حال ایدیدی.
 — سن کیندن مکره قورقلر کلیرسه
 — بیلارم؟
 — کیم سولر، نه سولر، بر خولک دهشتله

— سرك رۇفكى رادمايچون جانكرك
 ستون اذواقى چكته بوب كچه كز دما كارلى
 دكل، ضمت ديه چكم. اكر سزى آردى مال
 ايچون اولسون لاق اولد مكر اندر سوده چك،
 قالكرك الا خفيف اختر اونه قالك اك آشتين
 غلبا نلرله جواب ورمه چك، كرك كرك
 اك شكلا كبرمز برنجاسه طبعى بر آكلاشله،
 اختارى براسارت واطاعته مقابله اتمه چك
 اولم سزى راحسز اتمردم. چيانهك
 ياربىنى آلاش، اك عدى بر دوق و عوس
 ايچون سرك اك محترم حقو فكرى چكته مش،
 كوزياشلكرى استخار ايتش طاش يركلى،
 آكلاش بر رادمه كندى كرى چيچون فدا
 ايدم چكرك؟ يالكرك طبيسته زمانك وجوده
 كتره يله چكى سرك كى نيس بر راجه به، مستكنا
 قابيله چيچون منجهر اقمى و تقدير حسن
 ايمك سزى عقله كلكه كلسون، صاحب
 اولسون، اورديل محو قلك كندىنى قوود قلىرى
 زمان كلسون، تنزلا تحت كوسترسون
 رۇفك اك انجه، اك حبه قطعه لىرى
 قاتمق، رۇفك قارشو اونده طاش كى لاقدى
 وجوده كيتيرك، عزت نسلك عصيانله
 اوندن آيمىن ايچون دما نسلوكه ياپردى
 ين يله بولالاك و ايامالك قدرت و مستيسته
 مطلوب اولمه باشلامشدم.
 ريفقه آغىر رساله
 — رائق ايدى
 — رائق رائق... عجا و زوالى خوجك
 نازك حسرتى، آتى مضمونا كوزياشلىرى
 كوردىنى قوللنده اسنى هيچ برامو سان قاديك
 باشنده آغزىم ائق استميكيم بر قاديك سرك
 بالك، محترم كوزلكرى تحفير ايتدى
 روفقه ترمه يوردى، مستند قابىل قاديان
 براس و الله
 — لکن او جوق بالاسندن آيريلوبه
 اولور. ديدى ويزار توفندن صكره عسلاوه
 ايدى.
 — چيچون بونلرى بكا سويلوبورسك
 او جوق ايله سرك ارا كوده بارچه لوب اولد كى
 كورم بوردى سرك؟ عجا رۇفك هيچ برنجاسى
 سويله بر شدمه قرار ورمه ملك، ديدكرك
 حق اولد ائق سلكم حالده قائده لى بر توحشه
 ديدكرك دى اناه ايتى قدر اوزومدى
 رۇفك اولورده مقارفى يته قبول ايتىر
 استلر يتر بوته چقمادىنى؟ بشقه درلو بن،
 رائق آتسى سزى نسل سوده يلمه
 منصور جواب و يردى.
 — فقط س اولومه محكوم اولد ائق دما ونوده
 يوردى سرك. آغزى آجش بر مزارك قللمى ايله
 آراشده كى بكا صبا سرك كوزلكرى، بى
 كى چالكىك عصيانى، يانسى اونوده رى او
 مزارك كولهرك يوللاشق يه سرك چهره كرك
 قوانين عالمك فسا بولدى بىرى، براولو، بر
 تحفير ايچون بانك. رعلو حجاب اولور. فنا
 اولان بر حركت امض شرائط تحتسده، امض
 اقملى ايچون مستكنا اولامازى عجا سرك
 ورمه چكم عشق و سرك لوى قىر انكرك. رۇفك
 ماتسى دوشلور سرك. على العاده قورچه سى
 آلمان رقادىك رذائنه بكورمى
 ريفقه يوش يوش مطلوب اولور يوردى

كوزلى اوزاقله دالور دودا قلىرى ترمه يوردى
 چهره سى ده اوچادله و جديبه تبيجه سى اولال
 اسكى قللىنى قاب ايدى يوردى. فقط بن اوزك
 نسل قادن اولد ائق آكلاشدم. شمدىك
 روى شو كى چك ترانه عشقيه، كوزياشلىله
 او يوردى. فقط صكره حقيقه اويانه حق
 هرصل اويانه حقيقى... مع ماشه بر مجادله دن
 سرك كوزلى آجدى.
 — رجا ايدم، بونلرى بكا سويله ميكر
 آرقى اى ايله كى بى فرق ايدم چك بر حاله
 قىر بوردى، براكرك ديدى و يوردى.
 قصب، الم رفران اوى تعقيل ايدى يوردى.
 — ريفقه ريفقه
 فقط ريفقه اشمك استم بوردى، قاجوردى.
 منصور حقيقى بر ياشله دوردى. قاج دقيقه
 طوبى او كسوروك بون شديله وجودى
 حصار يوردى. اشته بو، هيچ بر بلاغىك
 يايه چيى يادى. ريفقه آدلىرى يوشلا ندى
 صكره آتى بر قرارله دوندى. اشته اودقيقه
 منصور لوى كورمديكندن استفاده ايدرك
 لىرى، آتلم، مينا تته ايكده حيرت ايتدىكم
 رساله
 — رائق ايچون سرك برشى سويله چكم
 بو طره كلكرك ديدم.
 رائق اسنى دويار دومار بر اوق كى
 يوله آتلى. رائق بولك اوستنده اولوب
 اولد ائق حقيق ايمك اشته يوردى. ايكى دقيقه
 سورمدم دوندى آغىر آغىر منصور دن اوزاقلا
 شوق بكادو غرولدى. ريفقه لك يوردى حدىندن
 قىر قورمى اولش، قابلىرى جالش يورمه
 جايقير مامق ايچون حير نفس ايدى يوردى. كافى
 درجه ده ايلرله كدن صكره بر آغله آرقه سى
 دايدى. بر زمان دودا قلىرىك ترمه مسته غلبه
 خالق ايچون كاهدى. كوزلى تيمكلى بر آتله
 يايوردى.
 — رۇفك صولك ايجاد ايتدىكى تحفير
 هر كا تى تحس ايتدىرك، سرك ليدم. بر راز
 مستيزى برسله. آيرلش ايكى كشتى بى
 رالشد برك ايچون جاسواسق رولى...
 فوق العاده
 — يا كلبورسك، بر رۇفك طر قدن كلبورم.
 — دها قايلا يادى بر تحيله بوردى سرك
 تعلق ايتمان عراشه صوفى، نه حق و صلاحيله
 هر دقيقه قارشومه چقبورسك، سركم سرك
 رۇفك دوستى ايلما كى تم ايلر يته مداخله به
 بر صلاحيت و يردى
 آكلا يورم. بكا اك جوق خصوصى رۇفك
 دوستى اولمقلم. فقط جدك شدى رائل و نيجيه
 قير سكوت ايكك قرار و يرمشدم.
 — نه صوصورسك؟ آرق افردى سوه
 يلتمه يچك قدر آلاش بر قادن قارشوشده سى
 بولنورسك؟ كيدىك، دوستكزه سويلكرك
 ايسته ويكم آدمه اوليك ايچون ياسر اسنى
 ورسون يا خود او، تم قللى، حقوش، عزت
 نفسى نسل ارا ديك ارمشده سوركلدى ايله
 بنده اولك اسنى جامورلده
 جله سنى بترمدي، عصمت نسوانى
 آغزىدن حقيسان او يازم حله ايچون لوى
 اوتاندرمشدى. بوسولدىكى شيللر ايچون
 نظم مده حق قزاقى استدىكى حسن

دقیقه نراختك الدعا ملو قش، كوروشی، (مجموعه ۱۰۰)

ایندم . فقط یزول حیا کانی مسبور انکار به ملون ایلی :

حیاتك انی سزیده قیامت سعاده ایماكه اك حسان ، انسالره اك امین اولدنی برعالمده قارشومه چیقندی . اك شافی انكارلی كورماندی ، اك یسمنی انیتلری سیؤ حه تحویل ایشدی . دوستلرده ایت ایدم اولده ویتون انساللری هوا یی هوشه تابع رطایق نادری علو قله قش انیكه باشلاد . سولك

حیاتك متلذذ ، عطلوط ونی قابایستی اولدیردی . اك شاف بردن کیش بر مصیبت فاقه غمی کی یزون ایماكه عاید احسانانی قاوردی . حیوانیتی . قارشومه سملارجه وفاسزلق ، کوچوكله خودگماق ایله دولوبم اولدی . سعادت و سکوت هیچ یوقش کی بر معیشتدن سکره مندن غور وسدق دیله بود . اولدی . آریحق کچ مالدی قش ایله طاییدیم کوندلیری غفاسره یانی قادیلردن حوشا یلیردی . هیچ اولمز ایسه اوکا خوش کوروتلر ایچسوز آفاق غفاسک بر کندی عسارت اولدنی بنده قبول ایماكه کمتك سر دسی کلدی .

دقیقه خاتم دیدم ، بوقی دسانك اك بحرم استانی ، سزده قدینلرك اك محترم والیا کسکر . مسوبله سکر سز قارشو بیساده بکم حرمت و اعددی یوز ایز سکر . فقط س بورا یلاری سیملك ایچون دکی ، راقندن حیات انیكه کادم . مقصد بکری ایشاح ایلیکز .

غیر ایدیلن ایله مقدر اولان ایکی کچی آراشیده کندی عینی مدافعه ایله جلک . ایماكه نایسور سکر ، بودیه ک اقتدارلی حائر اولان رخوجق وار . انسالرك شمش و ویشی کلامیان رخوجق قانی وار کدر و فک خود کلامی ایماكه ک تحقی اولان تصیبا کز آراشیده قور ووب

راقی بود سز ، یولاجن فقط آجینه شایان اولان چوجق کدرلری آکلا به حق اقتدارده دکلمز . فقط سز یک اعلا آکلا سکر . چونکه اومنی مینی روحی کندی الکزه ، کندی روح کله بوقدر حسان ، بوقدر نازک ناید کز . کندی مودلکیر اولان بوقلاک

سولور . جاور شونما یولان بوزك وارنك حیات معنویستی بکده سارصمه کز . شش ایدم . رفیق کورلری آجشی ، بی دکلوردی . حیات انیكه باشلادیم بولاری محاطله قرار ویشیده اولام ایدم .

دقیقه دویلی ، الیرس یقالادی . بودی . . . (مجموعه ۱۱۰)

حشی ایتیک قابایستی ، نه ایله فسر لر اورمق ایچون تر سدا یلیرور . سکر

رفیقك کوکی قار . بودی .

نارشی یلیرور . مامک مقصدیه : کا

نطق ایراد ایتک ایچون طوغره . سیمک مناسب ردیفه آخاچ ایماشکر ، دیدی .

سرحا ایدم استیوانی راقم

ساوله ایسه به مقصد

رسېلي رومان

ايه بکا بولې سويلو سکر

اولا منصور سړی سوړو کله دېکې

اوجوړو مېن چکملک

کوله رک

سکر دده سړک قارو دچمکر قوړيو ددوسون

مک ... دېدی

آرنق صېرم توکمه که باشلادی

خبر ا دېدم سکره روڼه سړی

بارش دوق ...

بوده قهقهه ايه کولدی

وای دود کيشوت افندي يك شعرانه

برسيوړنده او جوړوم تېره اېندککېر منصورک

آرژولېنه مامشات اېده چکې نېل سېلو سکر

الککېرکېر بو طرز دده قهقهه اېه اوکېر دن

روچکړدن اوزاق بولند فکر مدخه پوښکېر

معروضکېر سړک اېه اوق نصورکېر ايه

روڼک اېه سېلوک صد اقسر اکتېدن دها شايان

تقيجدر

عجوز

چونکه او قصورل دده خلقتک اضا حاحه

وچېدی بر دوه مېلوب اوليوور هېچ اوللار نه

صمې سړ ساقه عطشته کړ و غرو وکړه

قربان اوليو سکر بعض اېنباللر اېسته لوده

آلچق اېسته لوده دې اولامار سړ هېچ

بروقت دوعرو اوليان رشيه غبار اولامار سکر

براز سکر وجدانکېرک افاکېرک اذانت و عذابې

روڼه شايان اذېتېدن يک قات فضله اوله جقد

نصوړ اېدکېر راښک آلتی قزار دحق بر

خط حرکت سړی خسته سوق اېسته بته سړه

زندان اولور

بوصولخه رفقه يې يموت تدی کورل ندر

اوق رشمله اعتياد کوردم فقط غي اوزون

اوزون سوز پيوريدي نظري بر (-وند) کي

ا اعماق روحي ارايوړ اېک کيژي اېک حسان

نشاطي دليوړدی

روڼه بارشېر اېسېم ستر بزد کلوب

کېده چکې سکر دېدی

وت بو بېر اېچون بر مادت اولاجقد

اوله اېسه محاکمېر متعت اوورنه بنا

اېدش بېله غلبه شايان قبول دکلدن

پتون موفيت برضيه اېه يېقلوړدی

فدا کراتي توفيه اېدکېر شو قادن قاروشونده

بېدن دده سول رفدا کړو بکېدېکېر حس اېنکده

رنايه زده اېتېم بو آن رفقه ک ارفقسي

دونوب اورا فلا شمع کافي اېدی مطلق بوکا

سړيغ رجانه بولې را ايتک مجزون جهرمي

کورمک اوکده کدې رفقه منصورک اولادي

بره دوعرو اوليوړدی آرقه سېدن آتلام

دور اېک دېدم سړی سول دده کورديکېم

اېچون سوليه چکې سړک معزز يانکېر اوورنه

پېن اېدره که اوکېر دوزنه کې عمرم اوله جقه

سړی کوردم اېسانکېر سړوڼه بارشکېر راښک

کورل دېکې کولکه قاتسون لازم کلبېسه

بوشلکېدن جيقار کېدم آکلا پوړ سکر

راښک آلتی

کک روڼی يو ايسکېر

۴

سليان بول سندو غي حاضر ايوړدی

نهایت بر آي اوغراشد قدين سکره ارضروم

ولا مېده ... قاتمقا مفته لمېن اېدشدم

توحيات قسېنده مامور غي اعلان اېدن عزت دده

نو سطرلری کورده

د محاکمېرک اېک دېکې کسجلوړدن کيما کر

منصورک متلا اولدي خسته اقدن رهاياي

اوله برق او اېسي کون هکې اېده ارنحال

دارقا اېشدر

چا اېک بکانه اېدو اېسي اېن لاسوړم تک تک

والدېرک اېک محترمي قاديتلرک اېک غاليي دېه

تول اېندکېم قاذين آلماسون تک اولنک

جانت وعلوبته اوزاقدن اولسون اېنانه يېر

من اوقلر سوزکېم اوياوړونک حياي اشته لاسون

رفقه دويدي االريي پتالادی بوتماس

زده من دېرکي قلمې داغلا يېدي االريي

چکدم

اېه سړه مکافات اېسون دېدی

سکره توري بولار دده غائب اولورکېن باشي

جوړدی سول دده اېندکېم اوزق سړ

نر حياي علاره اېندي

ارسام ساي کک دسليری ا

النبا

خالده صالح

سليان بول سندو غي حاضر ايوړدی ... (صفحه ۵۰)

رجائی زاده اکرم بك

تختی بهار

كوك مانی، دكتر بیل، میرزا
سودالی كوكلرك پاشا،
عالم به بهار اولهیدی
صحرایه مشولهدی هب منكر
شاعریه بیای ساهه قازقی
فوشلركی بهشتار اولهیدی
براوله حراب شاری
گشایی شه بهار هبای
نیفای کجه شمکدر اولهیدی

رجائی زاده

اکرم

صفوت نریسی

سومو کلی فائق

۱

صفوت نریسی بك

رسولون حرکات جلال کسبه انچه فیو سندن
تهام کوسدن طایفه برانده داعلده دی. هب
اون، اون ایکی یاشلرینه سولسان یونونبالان
حانک ال غلانی، حرارکی دملرنده جوشان
اولان بوجلمین جوجقلر برآن نین مقسمده
حانکه رورینه کیمشردی، آقاسیا اناجلی
آراسمه رورینی قوغایانلر، سوکره یقشه
مانکدن متوله برتون ان جدته باغرب جانمرا انلر
حرکان جلالکی به مساعده بر کیشی محمل
ایلملک اماله اوکنه کلن جوجقلری استوب
آقاسیا... سون بوجلمین جوجقلر براری
قوای قشیر اندر کچی کیشی انچه انچه
حانکه قایانسیبوردی

کویا وراسی جوجقلرکده لیت مفرطه سی
آنرا اندن برینارومانی ارانم ایدیدیدی
لاصطع قوشندن قش قوشی اولش جعفران
تندرسی وحتک علام باهره سی کوسترکن
جلولر سوسقلر (بیله) اویشاق ایچون انچه ک
سهار کوشم، ساکتانه سیکلمکه متمازم

بولورکن، دیرلن حرانک حقیر لغدن مشکی
بر قاج شاکرد مصرلرک اطرافنی قوشدهدوق
اونلره بیک دره دن سو کیشی رکن آره صبره
اوره اقیینه رورینه قارشدی، رقمدریکر
لری قوغایانلر، قوش متصل قوش... برانکیشی
بره یو وارسی ویا جود خورکی ایی اداره
ایده میلان بر جوجقی کیشی کورکی قوجه
آقاسیا اناجلیک ربه بناریدیمی شودوران
مفرطه بردهت ایچون، یصل بولور، دره دوشن ویا
کندیشی آتات جاردان جوجقی خان اجسیله
فریاد ایدیکسی سروده قیاجانلر جیل یاوروسی

سوموگای مانی
 دوکه چک : باقکر بکا یومروق کوسور یور .
 دیکه اوزر اشدهنی صر دده طایه لک دیکر
 برقمی مصرک اطرافنی الدیلر . هپی هان
 بر آغز دن :
 سیمر یومسیتک سوزیه اینایورسکر . عله
 شولک یوزیه باقکر : (شاق کویکی) کی . سوموگ
 صایا... هپ بر ریه قاراشمش . یومور دن
 خیر اوموایرمی ، هیچ : ذالاً فته . فساد
 ضیا کی جالشقان بر جوجنی فته یور .
 سولدک یوزیه صاقین اینایاکر ، موسو . اولک
 اینی کوجی هپ بروتی چکمک ، عالی
 فته ملک ...

شکاکلری قوزان ایسیوردی . یاریم ساعت
 دولم این بوخاده منافقانی ضیا لک جزاسی
 اینی آفرین ورفهسی مقابلده عفو ایلمش
 اولمله خایه ایردی . درسه دعوت طرامتسی
 مطرد ، یک آنک خیر تایل اطرافه وایله
 ضاحار کن . عیبه کی اوقالیته بر دهر سکون
 گلشیدی : صبر دیر یوز : صافلر اشکیل
 اولیسور . مکنت سلطانیک اشدهنی
 صنفلیسه سالد اولان بو کوچوک اقتدیلر صبره
 صبره مکنتک میدانی چکمکده اینک شیا شکیکی
 رفقه دردی دوکودخی

سوموگای چکمک آغلامه وسیله آریور...
 (مجموعه : ۱۲۲)
 فحیه خالشیوردی وسولر سولیه ییلمک اینجون
 دوز افریه قدر آفش اولان سوموگای نفرت
 اولشکر ای جالب بر خر خزه مدیده یایه چکر کن
 ده آغلامه آغلامه
 موسو ، موسو... بی سوکره
 چکمزی : امان الله . یقمتلی سوموگایو هیچ

ایچون بکاکی (روتونو) دیریورسکر هاپکی
 بن اوکا سوکره کوستریم .
 (۵) یومورلی ضیا یومورعی مسیقه رق
 کایجه اونی سیدید ایچمکه اسلیت درونه
 خالشیوردی . فلق قور قوسندن اومورلری
 یوقاری فاللیررق ، کوزلری روشند بر مقله
 رابر قشلیک وحشیانی آشنای طوعری
 توجیه ایدرک خوف وهراس وقتیه کارقله
 قارشیق اوتجاج سفلیله ایله معمره طوعری

سوموگای چکمک آغلامه وسیله آریور...
 (مجموعه : ۱۲۲)
 فحیه خالشیوردی وسولر سولیه ییلمک اینجون
 دوز افریه قدر آفش اولان سوموگای نفرت
 اولشکر ای جالب بر خر خزه مدیده یایه چکر کن
 ده آغلامه آغلامه
 موسو ، موسو... بی سوکره
 چکمزی : امان الله . یقمتلی سوموگایو هیچ

دیکه سدن حکم ویریلورسی : بن المظلیک یغیری
 قایدیم ، قوشیورده ، اودونیم یشم صبره کسوردی .
 دیرکن نی بر دهره ایتدی . یو وارلهمق اینجون
 آیاچه صاریلام ، دیدیم . اوراده سوموگای فلق
 دور یورمش . نه ییلهیم ، بن... برار جاتیم
 پشیل کی یزه یو وارلاندی . ذالاً میز میرک
 ری... سوموگای چکمک آغلامه وسیله
 آریور . ترکره شو (سونه) [۱] باقکر . کوز
 یانی صایله ، سوموگای بر ریه قاراشمش . یویس
 [۲] مکنتک طایه لک تمیزات مخصوصه سندن .
 سیدار ایسی : نعل دیریمیز معاضه مستعذر

ایچمه قوسندن شاق کوسرین طایه...
 (مجموعه : ۱۲۲)
 ۱۲۲

رسول دومان
 کی اطرافه طایه یورلر .
 مکنتکده حکمران اولان قانون عرفدن .
 هان (دیکتور) میدانه آیلور . بالطبع اوه
 میسرور
 (۵) ضیا کی روتونو [۱] سن آفاق
 جوق او یورسک .
 والهی موسو اونی بن ایچم
 بن سنی کورده .
 سه بالهی یا ککش . (۲۳۸) آرقه سدن
 قوشیوردی : نی ایتدی ، بن دهر فاشک اوزیه
 دوشدم . ذالاً او ، میز میرک ری : دوشه چک
 بر آریور .

بن اونی سیلم
 اینی (روتونو) .
 حسیق اولدندن
 صکرده اوه ، شقه ایست
 سه کر (ریزه) [۲] ده
 وریکر . فقط برکرده نی
 دیکسکر . اویله آکلما دل
 [۱] مکنتک سلطانیکده
 لوقف جانی مقامه وایله
 طایه اوراده اشدهنی زولده
 نومرور یایه یاد ایلمکده
 اوله یندن بوچکایه تصادف
 ایلمکده سومورلر شاکر دایک
 شعیبانی آکل ایچوب مکنتکدن
 جیتیمه قدر شایسته عیور
 اوله قاری قیداسای یومورلر
 [۲] اهته بنی اولشکرک
 معاضه کلر . طایه مایور
 جهاد برنی کیمسی شیارکن
 (ریزه) . اولانلر جهاد اوله قاری
 مکنتکده قایلر .

بر رفسر منی دوسوریت ایستور... موجود ایددی که... و سکه بوی او...
 یوفی، شویله غیر از آمدن با فالادیم کی... بازوسنه کو و سولرک یک آرنده واردی...
 مصلرک شدایی ایستدایی... اوده یک کو جلکله ظاهر اولوردی یا...
 — ضیا صوص... ضیا آرقداشلردن یک چوقلرینک عادتاً
 شاکر دای هر دایله مکینک بلن طرفله کی... بر رفیق و فاکار و مشفق و جبهه سنک بر خندید
 صاخ قیوسدن ایجری به کیریوردی... (۵) قسای ایدی... خارق العاده بر دیکایه مالک
 نومرولی شایسکوت آیددی... اولان پویش نومرولی شایسکوت سودکی
 (۲۳۸) فاکار اولک فکر کی آکلاشدی... آرقداشلرینک بر کو به معاونه یاشمیش اولمقه
 شویله غیر از آمدن با فالادیم کی قویم یاشدیک... اختیار اولوردی... اوده هیچ کیمسه ناک اقباله
 قدر بر میشتهم... چندی بیکس... جدیدکن دیکدی... کندی تحریری اعجابیلرینه
 باخود شور و زویندن سر کوله مان سوسموکی... هیچ احمد و زینمدکی خلد و دیکریرینک
 ذیل قبل آقینیم... یا کتشری دوزخیکه چالش و اولمده یاردم
 (۵) ضیا ناک رفیق نومرولان کن و عیسی... ایدمیلرک ایچون بعضاً بخاطر داری سیه کوره
 یک اسملا جی ایدیوردی... آذروردی... بونکله بر ارغی الا کفر تحریری
 عینی حیده و لیوردی... آه! شویله... انتحارلرک نتیجه مستحصله سی اوقافه باشلادی
 غیر از آمدن یالده معز کی... (۵) ضیا یار شعی و باخود بر خیلر میلانده ظهور
 ... ایدردی... اوقدر چالشماردی... کندی مطا...
 ۱۳۰۰ سنه رومبسی ایدی... (۵) ضیا... لغات ایله... تکیفات ایله یوزماردی... بونکله
 شمدی انطالیه معوث تحریری اولان ابوالنسیا... برابر هر شینی همزدن و بعضاً معللر مردن
 توفیق یک بولک محدود طمات نهادی مرحوم... سیه دضله سلوردی... اوده رد کای مشخصدی...
 ضیا یک ایدی... مکنت سلطانیک استغانی... ضیا ایله برابر مطالعه خاندن ایجری کیز
 صنفده ایکن اولک رفیق غیر مفارقی به و حذر... کیرمن برلر من و روح اولدی... دقت ایدیورده که
 عاجردی... اوده سکی (۲۳۸)... بکن س دوت... خلا (۵) تیره دور... جدیدی... دیک عصیبتی به
 سه اولکی بن ایدم... اکیمزده اولن اکاشیر... اوزرنده... سولک مریه طوشر و انق... ضیا بر
 باشده واردی... ضیا تبه دن طرنامه قدر عیسی... حرکت حالای ایله بر ایکی صریحی آلالدی...
 بر جوجفندی... فقط مقاوم اسیدر کی وجود... برلر من و اولموروق... کیمجه یازلاشیر... راجحه
 قوشمقد... جیفه سلفقد... ادما نرده جیمیری... هوا غازی لامبلرینک (یک لری) شویانکه
 فرسخ فرسخ کیروده بر اقرردی... اوقاش کی... مشغول اوزدایق لوشجه... منبا بدن اول
 ضعیف کوزیش قولریده اودر به قوت و محبت... برینه اولمور دشدی... منابه یک قیغنی قابلریش
 کی بلای ایستلین وجودنده اوقدر مضایقت... ایچدن گویا کتایلرینی آیدمور... مطاله...
 ۱۳۱۱

اورایه من کوز قالیبور... سوکرم کندی ضیا... شاهه کی برلر من یان نه ایدی... بن دده کادم...
 ایدمه نامکن حدی... یمنکن شولدر بر حرکت... قیغنی آرقداشلردن بکایاوشجه
 عصی ایله کاه یومر و غنی دیزلرینک اوزرینه... وینه اولموردم... قیغنی آرقداشلردن بکایاوشجه
 ایستدییور... کاد آتشی خیر ملک بر جهشه... دیزوردی که...
 جاریبور... یونکله ده جدی کیدرمز به رحله نیک... بکایاوشجه...
 قیغنی آتشی بر مصلرک نظر نیک کندی صافلا... اقل سوسوکی کوردکله... همان اوزرینه آتشی
 دقدن سوکرم قولایه سی دور به یک سیق یوزار... ایستدیم... بکاشندی... قدر شو شوست قاجه
 ایدمیلرک ایستلین... راجحه... ایدمیلرک اوزرینه هیوم...
 ایدمیلرک ایستلین... راجحه... ایدمیلرک اوزرینه هیوم...
 عصبی سی از ایدمیلرک اوزرینه... ایدمیلرک اوزرینه...
 بکاشندی... ضیا آتشی ساکن کوردیوردی... ایدمیلرک اوزرینه...
 بر آتشی وظیفه دفتر دیه چیشاردی... ایدمیلرک اوزرینه...
 باشلادی... بر آتشی اصل اولدی... ایدمیلرک اوزرینه...
 دور کیدی... ایدمیلرک اوزرینه...
 کور سوسوکی... ایدمیلرک اوزرینه...
 کیم اولمور... ایدمیلرک اوزرینه...
 آتشی... ایدمیلرک اوزرینه...
 اصل بر اوقیم... ایدمیلرک اوزرینه...
 مصلرک به قصد مخصوصی آتشی کور سوسوکی... ایدمیلرک اوزرینه...
 ایچون یاوشجه حق... ایدمیلرک اوزرینه...
 صوص... ایدمیلرک اوزرینه...
 دیه سولمک باشلادی... ایدمیلرک اوزرینه...
 ضیا اوای قالی حایم جوجوق سول عیسیله... ایدمیلرک اوزرینه...
 قایده صیغما یوردی... ایدمیلرک اوزرینه...
 مصلرک جواب اولمور... ایدمیلرک اوزرینه...
 الکت کوری... ایدمیلرک اوزرینه...
 دیدی... ایدمیلرک اوزرینه...
 الکت کوری... ایدمیلرک اوزرینه...